

Väktor

I Demokratiskt Världsförbund

Nr 8—9 1954

FRAMSTÅENDE BESÖK

Innan Stalin slutade sin skiftesrika levnadsbana hade han uttryckt den meningen, att olika samhällssystem kan arbeta sida vid sida och samarbeta under fredliga förhållanden, utan att låta sig störas eller komma i strid med varandra på grund av olika seder och samhällssystem. Detta betyder icke en strävan efter likriktning, endast ett erkännande av att det kan finnas olika lösningar för samma problem. Som ett sätt att knyta närmare förbindelser mellan olika stater händer det numera ofta att de olika ländernas statsöverhuvuden besöker varandra efter tillträdet till sin tjänstgöring. Så sker i Europa och även i Asien. Sedan kriget i Vietnam glädjande nog avslutats har ledarna för världens två största folk besökt varandra. Först reste Folkrepubliken Kinas statsminister Chou En-lei och gjorde visit i Indien hos premiärminister Nehru.

MODERN

(Forts. från sid. 22).

gan, satt länge stum innan han slutligen tog till orda och vände sig till allt folket:

— Men tagri kuli Timur! Jag, guds tjänare, Timur, säger som det förhåller sig! Levat har jag och jorden har redan under många år stönat under mig. I ett trettiotal år har denna hand berövat döden dess skördar och jag förintar för att hämnas på döden för att den ryckte bort min son Djigangir, för att den släckte mitt hjärtas sol! Man har stridit med mig om kejsarriken och städer, men ingen har någonsin kämpat mot mig för en människas skull, och en människa här i mina ögon aldrig haft något värde, och jag har aldrig tänkt över vem hon är och varför hon råkat i min väg! Det var jag, Timur som sade till Bajasid, sedan jag besegrat honom:

"Oh, Bajasid, som du ser är stater och folk obetydligheter inför Gud. Se bara hur han gav dem i våld åt sådana människor som vi: du — sned

Och nu har premiärminister Nehru besvarat visiten hos Chou En-lei i Peking. Vid en pressmottagning i Peking den 26 oktober yttrade Nehru: "Mina överläggningar med Kinas regeringschef Chou En-lei har lett till ett stort mått av enighet. Det har inte förekommit några sådana skarpa meningsmotsättningar som vissa brittiska och amerikanska tidningar har uppgivit. Jag tror att mitt besök i Kina inte bara har bidragit till ett närmande mellan våra båda länder utan också tjänat världsfreden".

Däri kan man säkert instämma. Däremot ställer man sig frågande till om detsamma kan sägas om Adenauers besök på Island.

Och vad vill Europa? Europa, som sett vad tysk upprustning kan leda till, vill återigen låta Tyskland upprusta. Borde ej Europa hämta visdom från det åldriga Asien?

Elisabeth Tamm.

och vind, och jag själv — halt!" Ja, så sade jag till honom, när han fördes inför mig i kedjor och dignade under deras tyngd. Så sade jag, när jag såg honom i olyckan, och jag tyckte livet kändes bittert likt malörten som växer bland ruinerna!

— Jag, Guds tjänare, Timur, säger vad sant är! Här framför mig sitter en kvinna, som en vålnad, men hon har i min själ uppväckt känslor som hittills varit mig främmande. Hon talar till mig som en jämlike, och hon ber inte, utan fordrar. Och jag inser och förstår varför hon är så stark — hon älskar och kärleken har lärt henne inse, att barnet hennes är livets gnista, ur vilken flammor kan framspringa för många sekel framöver. Har kanske inte alla profeterna varit barn en gång, och hjältarna varit svaga? Oh, Djigangir, mina ögons eld, kanske var du skickad att värma vår jord, att bringa den lycka — själv har jag begjutit den med blod och gjort den fruktbar!

Ånjo försjönk folkens gissel i långvarigt grubbel och sade till sist:

— Jag, Guds tjänare, Timur, säger vad sant är! Trehundra ryttare skall omedelbart bege sig till mitt rikets alla utkanter för att leta efter denna kvinnas son, och själv skall hon stanna här, och tillsammans skall vi vända. Den som återvänder med barnet på sin sadel blir en lycklig man — så talar Timur! Är du belåten kvinna?

Hon strök sitt svarta hår ur ansiktet, log mot honom och svarade i det hon nickade:

— Ja, kejsare!

Då reste sig den skräckinjagande gubben, och bugade sig tyst för henne. Men den muntre poeten Kermani jollrade förtjust som ett barn:

Vad är vackrare än sången om blommor och stjärnor?

Alla svarar med en mun: sången om kärleken!

Vad är vackrare än solen en klar majdag?

Och den förälskade svarar: det är kärleken!

Ack, fagra stjärnor på midnattshimlen — jag känner er!

Oh, sköna sol vid middagshöjd — jag känner dig!

Min älsklings ögon, fagrare än alla blommor — jag känner er!

Och hennes leende är som solen den väna — jag känner det!

Men ännu har ej den vackraste bland sänger sjungits,

Sången om alltings upphov på jorden. Sången om världens hjärta, om hjärtat det underbara.

Om Toi, som vi människor kallar Modern!

Och Timur-lenk sade till sin poet:

— Just så, Kermani! Gud misstog sig ej, då han valde dina läppar för att förkunna sin visdom!

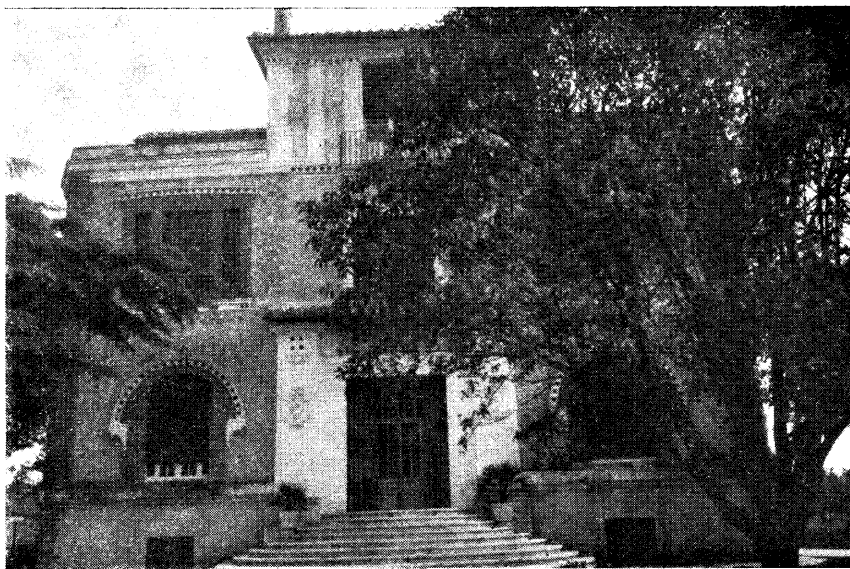
— Oh! Gud själv är den bäste poeten! — mumlade den berusade Kermani.

Men kvinnan log, och det gjorde även kungarna och furstarna, alla krigarhövdingarna och alla de andra barnen, i det de såg på henne — Modern!

Allt detta är sant, vartenda ord är riktigt, det vet våra mödrar, fråga dem och de svarar:

— Ja, det är en evig sanning, vi är starkare än döden, vi som ständigt skänker världen visa män, skaldar och hjältar, vi som ger den allt vad den är ryktbar för!

(Från ryskan av Sören Rydström).

Det italienska kvinnoförbundets skola i Ariccia

Andrea Andreen:

Från ROM till KALKUTTA

En vänlig sensommarsol lyste över Rom den 1 oktober när Maria Maddalena Rossi tog mig ut till den skola som den italienska sektionen av KDV har utanför Rom. Bilden här bredvid ger en aning om hur vackert huset är men inte om det underbara läget. Skolan, som heter "Irma Bandiera" efter en modig kvinna som dog under kriget, ligger i Ariccia utanför Albano bland klassiska kullar — Castelli Romani; utsikten är underbar, från en balkong i tredje våningen ser man ända till havet. Ett särskilt litet hus innehåller skolsalen för 25 personer. En snäll man sköter om tomten — gräsmattorna var utsökt fina, vindruvorerna var mogna, det fanns fullt av grönsaker — och hans fru står för matlagningen. Städningen sköter eleverna själva — det var sago- likt fint överallt fast vi kom oväntade. Vi åt middag med dem, väldigt bra mat. Eleverna gör själva upp matsedeln i tur och ordning inom en viss given kostnadsram. Vistelsen vid skolan är kostnadsfri.

Varje kurs räcker ungefär 6 veckor. Under de 3 åren skolan pågått har ungefär 500 kvinnor undervisats där. Kurserna är av olika typ beroende på vilken kampanj man avser — för en konferens, för arbete bland barn, för bättre bostäder, för 8 mars o.s.v. Man ger också ofta litet allmänna kun-

skaper. (Det kan hända att man har en kursdeltagare som aldrig förut sett en tandborste). Just nu var hela kursen från Syditalien. Jag tänkte på medborgarskolan på Fogelstad förstås och önskade att SKV hade en aldrig så liten skola...

Klockan 10 samma kväll gick SAS plan, en DC 6 B, till Kalkutta. Planet hade startat från Stockholm på morgonen. Det tog oss åtta timmar att flyga till Abadan, fem timmar från Abadan till Karachi och fem timmar därifrån till Kalkutta. Med en timmes uppehåll vid mellanlandningarna och med tidsförskjutningen var vi framme i Kalkutta den 2 oktober

kl. 11.30 på kvällen. Planet fortsatte omedelbart till Bangkok och Tokio. Ett sådant plan flyger fantastiskt jämnt på 4000 meters höjd ungefär. Redan i Abadan var det varmt, samma ökenvärme som vi mötte i Aschabad i våras. Och det är varmt här, fast alla säger att denna årstid är det ingen vidare värme.

Kalkutta: Gatubild

Så fort vi kom inom stadens område låg det fullt av människor och sov på trottoarerna, hundratals såg vi. Bara män och pojkar tycktes det. Man säger att det är folk från byarna som har arbete i staden och inte har råd eller möjlighet att få annat nattkvarter.

Ἀδελφοί, πιο σίγουρα, πιο υπεύθυνα κρίνεται από την Ελληνική Κυβέρνηση, απ' ότι ο κ.β. και τις κυβερνήσεις των Ημετέρων Έθνών τη ζήτηση μας απ' ότι κάποτε, την ΑΠΟΛΥΣΗ μας από ΓΕΝΙΚΗ ΑΜΗΝΗΣΙΑ στη χώρα μας, όπως έγινε ε' όσον τις χώρες που νίκησαν το γασίκο.

Så smält på tunnaste papper har fångslade grekiska kvinnor präntat ner ett budskap som i sammendrag lyder så: "Ni, som hittills bidragit till att vi ännu får leva, Ni kan befria oss ur fångenskapen. Vi lägger vår sak i Edra händer, vi är säkra att vår röst skall nå Er — — — Kräv med ännu större entägenhet och beslutsambet av grekiska regeringen, hos FN och hos regeringarna i FN:s medlemsstater ALLMÄN AMNESTI".

VÄDJAR OM HJÄLP

Vår andra bild visar en del av ett brev som grekiska kvinnor skrivit till oss för att få vårt stöd i kampen för amnesti åt de fängslade. Dessa otroligt små, fint präntade skrivtecken på tunnaste papper — de bär till oss bud om solidaritet, de

För dagen har jag hamnat på Grand Hotel som är skrämmande inte bara genom sin storlek utan också genom myllret av vackra vitklädda pojkar och män som säkert alla väntar på drickspengar! I matsalen till lunch var det mycket fler kypare än gäster, min kypare hade nr 244 och han förmådde mig att jag skulle hålla mig till honom. I morgon hoppas jag kunna flytta till KFUK:s gästhem.

Tyvärr kom jag hit en dag försent. I går högtidlighöll man över hela Indien 85-årsdagen av Gandhis födelse. Man höll massmöten där män och kvinnor spann, på ett ställe under 85 timmar i sträck! Man sjöng Gandhis favoritsånger, det hölls tal och man bad. Tidningen i dag säger att president Prasad i sitt tal beklagade att människorna i detta land "lockades av det glittrande ljuset från väster" och han uppmanade dem att inte avvika från Gandhis väg utan på nytt viga sig till kamp mot "oberörbarheten" och för bättre levnadsförhållanden på landsbygden.

Andrea Andreen

SARA SUNDBERG vid vävstolen. Det är en hantverks- och trivselbefrämjande tjänst hon gör när hon håller sin vävstuga öppen för bostadsområdets kvinnor.

Myggtjäll, droppdräll, tuskaft och slarvtjäll

*En titt på en nyinredd
vävstuga*

är hälsningar som trots allt talar om fredslängtan och livsviljans seger över taggtrådstängsel och bevakade murar.

Nu har vi nåtts av budet om nya arresteringar. Arton kvinnor, unga och äldre, arbeterskor och intellektuella — har drabbats av den nya terrorvågen, enligt vad som hittills blivit bekant. Säkert är det flera — polisen arbetar nämligen i hemlighet och offentliggör inte de arresterades namn, i syfte att ställa dem inför militärdomstol, där terrordomar skall kunna fällas utan att den demokratiska opinionen i andra länder fått uppmärksamheten fäst på vad som sker.

De grekiska kvinnorna skriver i sitt sista brev till oss:

"Våra hjärtan fylls med glädje när vi ser krigen sluta i andra länder — det är detta vi önskar också för vårt plågade Grekland. Vi ber om er hjälp för att rädda de fängslade patrioterna, vilka strävar i omedelbar livsfara."

Regeringen Pagagos, som före valen lovade respektera de demokratiska friheterna, har brutit sina löften. Avrättning av politiska fångar äger fortfarande rum, i fängelser och koncentrationsläger lider män och kvinnor vilkas brott är att de kämpat för demokrati och inre fred i Grekland och för fred i världen.

Även till oss går budet att stödja det grekiska folket i dess kamp för allmän amnesti åt de politiska fångarna, som ett första steg på vägen till ett lugnare och tryggare liv.

Margit Lindström

Kan man tänka sig något mer inbjudande en dag i höstrusk bland hyreshusen än en dunkande varm och färggrann vävstuga? Särskilt när man nickande välkomnas av, som här i Hofors, en glad och rar väverska, Sara Sundberg, som tidigare varit ordförande i vår SKV-avdelning. Och när man så får syn på den nöjt mysande lilla gumma som iförd mjuka tofflor sitter på en pall och nystar garn — en blå och långsträckt tråd som fort löper mellan hennes fingrar från en snurrande nystvinda, ja —

Och när Sara håller upp gardin-välv på sin utsträckta arm och visar mönster och vävsätt i ljuset från fönstret tror man inte längre på, att man nyss var genomblåst och frusen. Färgerna värmer och lyser. Den luftiga väven ger lätthet och ljus, och särskilt en, en tuskaftgardin med effektrand av färgat ljusvekegarn, är av sådan beskaffenhet, att den fångar sol i sitt fintrådiga nät, en tredje är en myggtjällsgardin, en fjärde en silvergrå hålgardin med effektgarn. Och andra. Vackra mattor och kuddar som är menade att bona om i många rum ligger här också uppradade och strålar varmt. Bara den försiktiga ömheten i en väverskas röst när hon vänder sina

alsters namn av ålder och hemlighet i sin mun är lugn och blomster i en höst som blåser och svartnar.

Nej, Sara Sundberg i Hofors kan inte vara utan vävstol. Hon har sin farmors huvudyra att tacka för de första lärdomarna och för att intresset väcktes tidigt. För det var först när farmodern blev yr i huvudet vid varpningen som hon överlät sin plats på vävarpallen åt sondottern. Sedan har Sara genom att studera och reproducera gamla täcken och bonader som hittats på bondgårdars vindar och gömstäl-len grundligt lärt sig vävsätt och färgsammansättningar. Hon blev förvånad när hon fick veta att hon på en vävnadsutställning vunnit ett tredjepris för en slarvtjäll, och att den kommit i drottningens ägo.

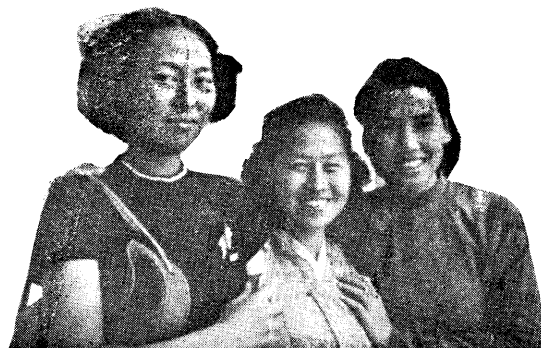
Sedan i maj i år har Sara fått hyra en lokal, som hon har inrett trivsamt och som ger henne större svängrum än hon förr har haft när hon har suttit och vävt i sitt kök, och hon har flera vävstolar och kan få fler arbeten ur händerna än förut. Och så gör hon samhället en hantverks- och trivselbefrämjande tjänst när hon håller sin vävstuga öppen och låter bostadsområdets kvinnor komma in och väva åt sig själva när de har lust.

För Vi kvinnor är det en glädje att få erbjuda läsarna att till förmånliga priser köpa av Sara Sundbergs vackra alster. Hon skickar gärna prover och prisuppgifter till den som är hugad.

Molalena

Ida Bachmann:

Återseende med Korea

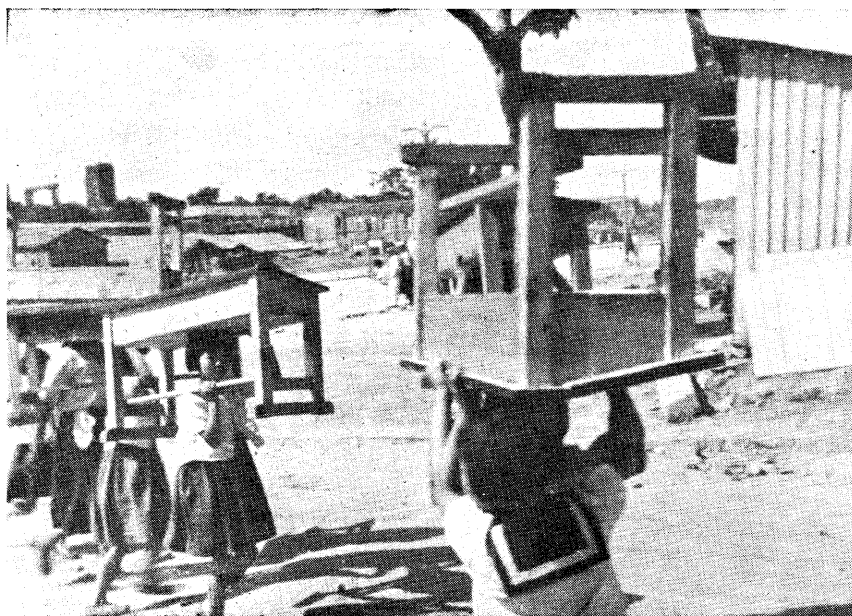
Östasiens nya ungdom. Två koreanskor och
(t. h.) en vietnamesiska.

Där nere, dryga tusen meter under oss, flyter "den gröna anden", som namnet *Jalu* betyder, bred och lugn som om ingenting hänt. Som om inget hade hänt här! Hjärtat bultar. För drygt tre år sedan färdades vi en natt över denna flod under stor livsfara, från Kina till Korea under däckat på en motorbåt, sedan från Korea till Kina i långa öppna båtar som vrickades fram av stående, filosofiskt utseende kineser. Nu flyger jag över i ett helt vanligt flygplan i reguljär trafik.

Tunga, vita molnmassor breder sig mellan flygmaskinen och landet där nere. Jag bönfaller vädrets gudar om att komma med en kvast och sopa bort dem, för jag vill se Korea. I revor och glimtar kommer det till synes. Ute mot väster skymtas havet, Gula havet. Så åter moln som ett oändligt, snötäckt berglandskap. Men i nästa glimt återser jag i aftonsolen Koreas terrakottaröda jord.

Minnena av det Korea jag såg 1951 stormar genom min hjärna: de sönderbombade städerna, de nedbrända skolorna, massgravarna, de överlevande som bönföll oss: "Berätta för världen vad ni har sett!"

Skolan flyttar till sin nya byggnad.

Det har vi gjort. Och nu skall jag återse koreanerna. Nu skall jag se Korea utan krig.

★

Mycket har hänt sedan sist.

Pjongjang är inte till att känna igen. Den gången var Nordkoreas huvudstad en oformlig ruinhög, under vilken människorna bodde i små ynkliga jordhålor för att gardera sig mot de ständiga luftangreppen. Efter ett år och tre veckors vapenvila är den med sina nyligen anlagda, långa, breda och festligt upplysta boulevarder redan i färd med att ta form av modern storstad.

Men det är kontrasterna som karaktäriserar staden i dag. Mellan högar av aska och murbruk, förbrända bilvrak, öde sträckor och bomkratrar skjuter fina nya byggningar upp. Byggkranarna arbetar, där reser sig en skog av ställningar och stegar, ett myllrande liv. Här möts förtid och framtid: imperialismens ödeläggelser och socialismens uppbyggnad, krig och fred.

Människorna bor inte längre under jorden. Så snart bombregnen upphörde i juli 1953 byggde varje familj sitt lilla hus av det material som fanns till hands: murskärvor, lösa tegelstenar, plåtbitar, eller av nya bräder med lera eller mattor.

I två år måste de klara sig med dessa hyddor, sedan ska de försvinna för att ge plats åt moderna bostadsbyggen. Men i den 3-årsplan som man nu arbetar efter står andra ting på dagordningen: skolor, barnhem, sjukhus, kulturinstitutioner och produktion såväl i jordbruk som industri.

Stadsplanerna och arbetsteckningarna måste ha legat färdiga den 27 juli 1953 när vapenstilleståndet undertecknades i Panmunjom. Sju dagar därefter var hela Nordkoreas järnvägsnät i bruk, förutsättningen för den återuppbyggnad som förestod.

Under kriget miste otaliga barn sina föräldrar och hem. Vi såg dem 1951, alltid nyfikna, pojarna krypande bland ruiner som bröt samman under dem, små flickor med mindre syskon vid handen eller fastbundna på deras rygg. På Koreas befrielsedag, den 15 augusti i år (9-årsdagen för befrielsen från den japanska ockupationen) hörde jag premiärminister *Kim Ir Sen* tala om dessa barn. För ett år sedan utgjorde de landets största problem, sade han; "men barnen är Koreas framtid, och dem har det först och främst måst sörjas för".

Kim Ir Sen är själv en yngre man med friska minnen om en stormfull barndom och ungdom i frihetskampen. Vid hans sida i landets återuppbyggande står arbetarpartiets kvinnliga generalsekreterare, *Pak Den Ai*, som också är ordförande för den koreanska sektionen av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund. Det är uppenbart att den balans och mänskliga spännvidd som karaktäriserar arbetet för det uppväxande släktet har sin grund i denna konstellation av det manliga och det kvinnliga på Eka fot — i landets högsta ledning såväl som i det dagliga livet.

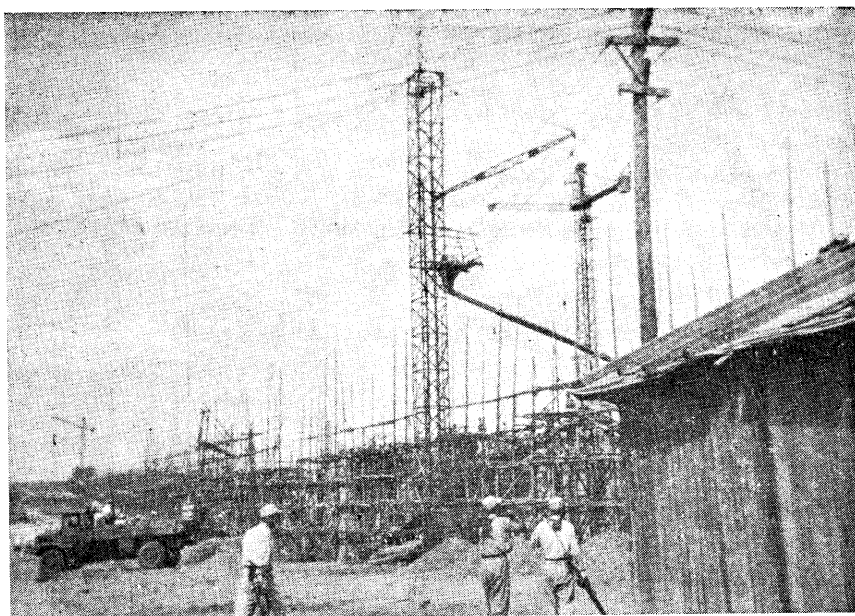
"Staten tar särskilt hänsyn till skyddet av mödrar och barn" står det i Nordkoreas grundlag. Varje barn har nu ett hem där det hör hemma. Mödrar, som miste sina barn under tre års krig mot civilbefolkningen, har tagit föräldralösa barn till sig. Andra barn växer upp på barnhem eller i kostskolor. För oss låter det kallt och trist; men i Nordkorea besökte jag båda katego-

rierna och märkte överallt att den extra omsorg dessa barn behöver kommer dem till del. Vi såg den i den ömsesidiga, öppna förtroeligheten mellan barnen och de vuxna, och vi såg att där var ett tjog fostermodrar och fosterfäder till halvannat hundratal föräldralösa barn.

Under Nordkoreas uppbyggande från 1945 till 1950 blev antalet skolor femdubblat, och 1950, innan kriget kom, var där allmän skolgång för alla barn. Under den amerikanska ockupationen hösten 1950 blev skolorna nedbrända. Men när vi nu frågade vad den eller den färdiga nya byggnaden var fick vi mycket ofta svaret: skola. På ett år har de alla blivit byggda, och den 1 september kunde skolåret börja med plats till samtliga skolpliktiga barn.

Det var ju inte bara Nordkoreas utan också en stor del av Sydkoreas städer och människor som uttraderades för att skaffa plats till den motoriserade, amerikanska krigsföringen. Ett av resultaten, fick jag veta, är 50.000 föräldralösa barn i den delen av landet. Jag hade den här gången tillfälle att tala med flera sydkoreaner, till och med några som just hade kommit över demarkationslinjen. Jag frågade den om myndigheterna gör något för dessa barn. Då log sydkoreanerna bittert och svarade: "Ja! De får lov till att tigga sig till livsuppehållet på gatan eller finna födan i amerikanarnas soptunnor. Och de har lov till att bo under broar och i jordhålor."

Jag frågade om det bygges skolor i Syd-

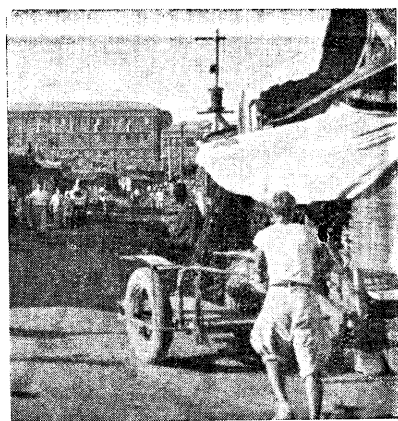
Pjongjangs byggnadsställningar har kostat hela skogar...

korea. "Nej," lydde svaret, "där byggs inga skolor och det är bara rikt folks barn som går i skola i Sydkorea, ty där skall betalas en inträdesavgift på 8.000 hwan, böckerna de ska ha i grundskolan kostar 4.000 hwan och skolavgiften utgör 800 hwan i månaden. Det kan de fattiga inte betala. En manlig arbetare förtjänar 30—40 hwan om dagen, en kvinna ännu mindre, om hon nu överhuvud taget kan finna arbete, för där råder en utbredd arbetslöshet." — I Nordkorea får eleverna gratis undervisning och böcker, på universiteten också kost, logi och kläder.

1951 hade Pjongjang sin teater djupt under jorden. Nu har där på åtta månader rests en stor och mycket vacker teater på berget Moranbong, där också det gamla, nu bombskadade templet och det nya frihetsmonumentet står. Med plats till över 800 personer är det huvudcentrum för skådespel, musik, balett och möten, ett vittnesbörd om viljan till att föra vidare landets kulturtradition, kosta vad det kosta vill. Och teatern är ju bara en av de många kulturbyggnader som uppförts sedan kriget slutade.

Inte allt som bygges är av samma kvalitet och utsökta skönhet som teatern i Pjongjang. Det är tydligt att en del bygges för att bli bestående, annat bara till provisoriskt bruk. Detta gällde några av de fabriker vi besökte. I en handvändning hade man smält upp dem för att fortast möjligt få produktionen i gång. Ett bomullsspinneri hade till exempel under kriget måst arbeta 30 meter under jorden med de maskiner som räddats ut ur ruïnerna. Tre månader efter krigets slut stod de nu-

varande byggnaderna färdiga och spinneriet var i gång. Nu är där 3.600 arbetare, och bostäderna utgör en del av fabrikskomplexet. Daghemmen har heller inte blivit bortglömda, även om de ännu är för små och för primitiva. Från januari till augusti i år har fabriken ökat sin produktion av bomullstyg med 187 %. Där finns ett mål att nå, en nations kläder är brända. Barnen springer nakna omkring i sommarvärmen; men det kommer en vinter. Det hastar.

Från Pjongjang: En av de nya skolorna reser sig i bakgrunden.

Jordbruket såväl som industrins olika grenar uppfyller 3-årsplanens normer och priserna har sänkts för att höja levnadsstandarden. Ingen vill förneka att vägen framöver är brant; men ingen kan heller ta fel av att den bär uppåt.

Om vägen blir lång eller kort är helt beroende på om det lyckas att avvärja det

(Forts. å sid. 20)

Överbibliotekarie IDA BACHMANN var en av de två danska medlemmarna i den internationella kvinno-kommission som sommaren 1951 besökte Korea. I augusti detta år kom hon åter dit — som gäst vid allkoreanska kvinnoförbundets kongress. Här berättar hon om sina intryck från sommarens återseende med Korea. De här återgivna bilderna har hon själv tagit.

Molly Åsbrink:

Barnbokhyllan tittar...

Molly Åsbrink behöver ingen presentation, känd och älskad som hon är av den stora radiopubliken. Men hon har många strängar på sin lyra, inte bara den svenksa visan men också litteraturen. Och som alla verkligt litteraturintresserade vet hon att kärleken till goda böcker skall grundläggas i barndomen. Här berättar hon om sina båda barns böcker, från den första bilderboken fram till 10-11-åringens äventyrsböcker och reseskildringar.

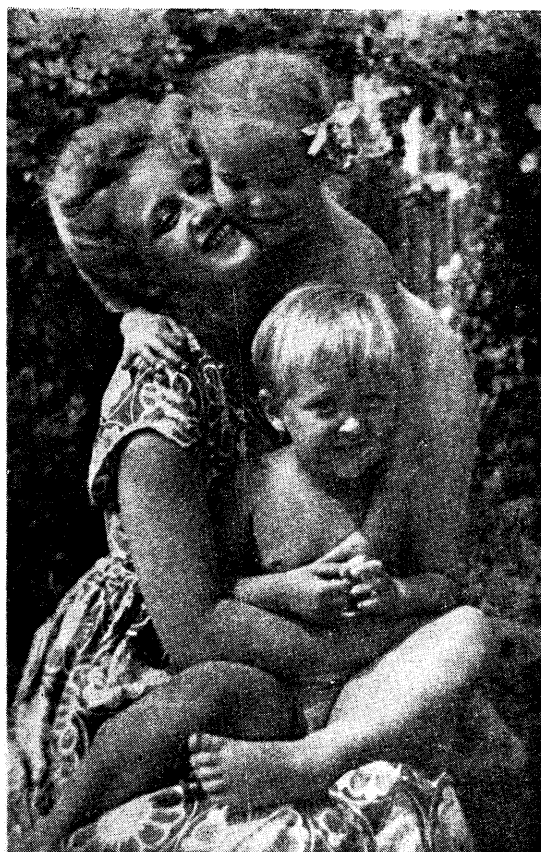
Vad skall jag köpa till barnen i år? Några julklappar vill jag gärna ge dem, men vad? Jag går omkring i våningen och småstadar och funderar. Leif, 10-åringen, har lämnat en bok på soffan; konstigt att det skall vara så svårt att lära sig var böckerna skall stå! Jag tar boken i handen och går till barnens bokhylla — och där blir jag stående. Jag tycker plötsligt att bokhyllan tittar på mig, stort och anklagande. Vad har du gett barnen att läsa? Har du varit tillräckligt ansvarskännande när du läst och berättat eller när du köpt en bok och satt i händerna på barnen för att med lugnare samvete kunna lämna dem åt sig själva?

Jag måste dra fram en stol och sätta mig ned. Hur bar jag tillgodosett det andliga behovet hos dessa underbara små varselser som jag fått i min vård? Barnen är ju framtidens människor, som jag gärna vill tro att jag arbetar för, men hur ser den egentligen ut, den andliga värld som barnen lever i och som är närmare och påtagligare för dem än min vuxna? Jag skall försöka plocka fram de böcker, som jag anser försvarar sin plats på hyllan för att sedan kunna se hur många som blir kvar, hur många gånger jag haft för bråttom och glömt att det först och främst är jag, mamma, som skall skaffa fram lämpliga böcker till barnens bokhylla, försöka att hjälpa dem till en riktig och nyanserad uppfattning av medmänniskorna och livet.

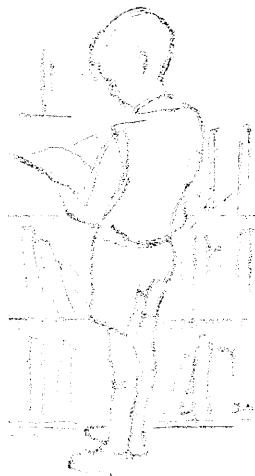
★

Den första boken köpte jag till Gunnel när hon var ungefär ett och ett halvt år gammal. Det var Mary Steichen Martins "Första bilderboken". Med sina klara och rediga fotografier av ting, som hon kände igen, gjorde boken så stor succé att inte ett blad av den finns kvar i dag. På samma sätt gick det med Leifs första bok "Små ting runt omkring". Färgfotografierna i den var kanske första impulsen till Gunnels

En sommarglad bild:
Leif och Gunnel i
mamma Mollys famn.

numera utpräglade färg- och formintresse, vad vet jag? Leifs intresse var i alla fall mycket handgripligt och det är säkert bara jag som är medveten om att boken funnits i huset. Men vår fina klassiska bilderbok "Kattresan" av Ivar Arosenius finns kvar, likaså J. de Brunhoffs böcker om elefan-

ten "Babar", och så "Rasmus" av J. Clevin! "Rasmus", sonderläst och utan pärmar, kan jag än i dag hitta i Leifs säng. Och här har vi Elsa Beskow! "Putte i blåbärsskogen", "Tomtebobarnen" och "Pelles nya kläder". Jag kan fortfarande, när jag bläddrar i böckerna så här, känna min mammas doft när hon läste böckerna för

mig. Lånade vi Elsa Beskows övriga böcker på barnbiblioteket? Jag hoppas det, men jag minns inte. "Musikbussen" och "Nyfiken i en strut" av Lennart Hellsing, "Historien om..." och "Historien om någon" av Egon Möller-Nielsen och till och med "Va va de ja sa" av Arne Hirdman finns här, fast de kom ut mycket senare.

★

"Nalle Puh"! Du underbara lilla bok! Så gränslöst mycket glädje du har skänkt hela vår familj! Hur gamla var barnen när vi började läsa Milnes böcker? Gunnel fem och ett halvt och Leif fyra och ett halvt år skulle jag tro. Jag minns att jag läste den högt första gången, att vi tänd en brasa och att jag, kanske litet högtidligt, förklarade att nu skulle vi för första gången läsa en bok, som alla barn mellan fyra och nittio år borde få höra läsas högt. Sedan har vi läst "Nalle Puh" och "Nalle Puh's böra" otaliga gånger, det var den första bok Gunnel läste högt för oss och vi här hemma behöver bara tala om Ior så försvinner den mest martyriskä uppsyn. Gunnel har förresten skrivit fyra egna Puh-böcker, bättre förebild kunde hon knappast ha haft.

"Eskimåtrolet Figge" av Viktor Mall, "Kurre Igelkott" av Karin Larsson, "Nalleresan" av Solveig von Schoultz, "Tre sagor" av Maxim Gorkij och "Ulla två trappor upp" av Bodil Farup kom sedan. "Ville

Väghals" av Koenick-Koeterer måste också ha kommit hit vid samma tid, likaså "*Mus-tafa, Erasmus och Muselina*" av Erik Lindegård (sign. Eld). Och naturligtvis "*Skeppskatten Svensson går i land*" av Hilbert Nordlander! Vad vi skrattade åt den boken både barnen och jag!

Vid sex, sju års ålder läste Gunnel alltid högt och alla "*Pelle Svanslös*"-böckerna finns här, fast egentligen borde jag bara plocka fram de fyra första. "*Po-Po och drakarna*" av C. F. Forester hör till de verkligt roliga och "*Pojkarna Igelkotts vinterskor*" och "*När John Blund försör sig*" av Eva Billow, "*Kasper Kul*" av Annie Bergman, "*Barna Hedenbös*" av Bertil Almqvist (jag såg förresten häromkvällen när Visans Vänner hade sammanträde

att han hade en ny Hedenhösbok med sig) måste också fram. "*Trollkritan*" av Zinken Hopp, "*Sagan om Beppo*" av Else Fisher-Bergman, "*Familjen Tuff-Tuff*", "*Kwawa från Afrika*", "*Klass fem flyter bort*" och "*Klass sex dyker upp*" av Karl-Aage Schwartzkopf hör till de mest älskade.

"*Det blåser på månen*" av Eric Linklater fick Gunnel för tidigt. Visst är boken bra, till och med mycket bra, men både Gunnel och Leif blev rädda för de hemska partierna i den. Jag borde ha sparat den till efter tioårsåldern! "*Niklas och figuren*" av Bengt Anderberg är däremot en mycket snäll bok och "*Bimbis bok om Babsi*" och "*Babsi reser jorden runt*" av Estrid Ott läste Gunnel högt för Leif.

Den första bok Leif läste högt ur var visst "*Lille Bo i Bokstavlandet*" av Christy Bentzon. Han ville egentligen helst att jag skulle berätta och det var då jag började med *folksagorna*. Svenska, norska och ryska. Varför har vi inte flera sådana böcker på hyllan? "*Kasjtanka*" av Anton Tje-

chov och "*Storträten*" av L. Pantelejev är bra böcker, som vi läste vid samma tid.

★

Men så kom den stora upplevelsen som ingen av oss glömmar. Gunnel läste den fullständiga upplagan av "*Nils Holgerssons underbara resa*" högt. Det var nästan omöjligt för någon av oss att under den tiden gå bort någon kväll innan Gunnel läst sin halvtimme om Nils. Men jag är verkligen glad över dessa halvtimmar, det var högtidsstunder för oss alla. Hugh Loftings böcker om "*Doktor Dolittle*" hör också till pärlorna, likaså "*Peik*"-böckerna och "*Stadsrättan och lanträttan*" av Barbra Ring. "*Alla vi barn i Bullerbyn*" var Leif särskilt förtjust i och han bubblade av skratt när han läste "*Tant Mittiprick*" av Betty MacDonald. Han serverade Gunnel moralkakor genom den (boken handlar om barn som spiller och slarvar osv.), men där fanns också situationer som kom honom att bli eftertänksam. Gunnel läste "*Mary Poppins*"-böckerna och klassikerna: "*Andersens sagor*" (i urval), "*Läsning för barn*" av Topelius, "*Tusen och en natt*" osv. När Gunnel var i nioårsåldern började hon läsa Brisleys böcker om "*Milly-Molly*". Jag glömmar aldrig uttrycket i Gunnels ansikte när hon fick den första. Namnet gjorde att hon kände sig släkt med boken. Ungefär vid samma tid kunde hon spela småstycken av Grieg på pianot och hon läste med verkligt intresse Titt Fasmer Dahls böcker "*I tonernas värld*", "*Det var en gång en speleman*" och "*Musikens trollmakt*". "*Det susar i säven*" av Kenneth Grahame är en verkligt fin bok som båda barnen tycker om och när Leif blev nio och Gunnel tio kom Robinson-åldern.

"*Robinson Crusoe*" har barnen ärvt. Det känns verkligen egendomligt att bläddra i sin barndoms böcker "*Den hemlighetsfulla ön*" och "*Jorden runt på 80 dagar*" av Jules Verne, "*Djungelboken*" av Kipling osv.

"*Shakespeares sagor*" gjorde att Gunnel prompt ville se "*Hamlet*" när Per Oscarson var här. Hon trodde mig nätt och jämnt när jag påstod att "*Hamlet*" varken var rolig eller lämplig för barn. Ransomes bok "*Sommarlägret på Vildkattsön*" höll på att splittra familjen. Gunnel ville, som barnen i boken, klara sig själv, hon ville absolut tälta ensam med Leif, men av nåd fick till sist även den övriga familjen följa med. Mari Hamsuns böcker "*Barnen på fjäbodvallen*" och "*Ola och hans syskon*" är hemtrevliga böcker i norsk vardagsmiljö, och Lisa Tetzners utomordentliga böcker om "*Sotarpojken*" och "*Vi i 67-an*" hör till de många gånger lästa.

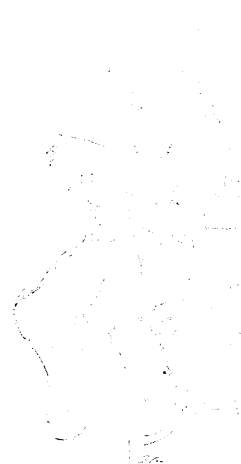
Tillräcklig hjälp vid valet av böcker har barnen sannerligen inte fått! Några böcker till kan jag plocka fram, men här finns alldeles för många som jag inte alls känner till. Att inga seriemagasin utom "*Tuff*" och "*Tuss*" förekommer är i alla fall ett litet plus. Jag har aldrig förbjudit barnen att läsa serier, men vi vuxna i familjen har faktiskt lyckats få barnen att inse det löjliga och tarvliga i seriernas innehåll och deras dåliga språk. Och Gunnel vill gärna behålla sitt fina betyg i svenska.

★

Böcker skall jag köpa till jul! Bra böcker: Josef Kjellgrens "*Äventyr i skärgården*" och "*Nya äventyr i skärgården*", "*Vägen genom A*" av Alf Henrikson, "*Djur som jag känt*" av Cora Sandel, "*Fågel Grå*" av Erik Asklund, "*Ungar och djur*" av Olga Perowskaja, "*I rik den faderlöse*" av Pipaluk Freuchen, "*Barnen i Ekåsbyn*" av Märta Leijon, "*Lilla doktorn*" (om Hazelius), av Ulf Tengbom, "*Etta till Lindesnäs*" av Terje Rakke, "*Skatten vid Stöparegatan*" av Anna Lisa Lindkvist, "*Två syskon och Kjell*" av Mollie Faustman, "*Lasse Ladda*" av Fritz Stenlund, "*Gravriddarna*" (om Parsifal och Lohengrin) av Kerstin Wikander. Så här många böcker kan jag naturligtvis inte köpa, men alla kan stå på önskelistan. Det kan förresten "*Björnklo*" (från stenåldern), "*Dag från skogarna*" (från järnåldern) och "*Geir den fredlöse*" (från folkvandringstiden) av B. Stokke, också göra. Biografier skall jag låna på biblioteket. Paul Wetterfors bok om "*Fritjof Nansen*", "*Knud Rasmussen*" av Peter Freuchen och G. Lindwalls "*Ingenjören vid Beach Street*" (om John Ericsson) var slut i bokhandeln när jag frågade sist.

Kan någon yrkesarbetande, jäktad mamma ha nytta av mitt lilla plockande bland barnens böcker? Tänk om flera mammor ville göra på samma sätt, så kanske vi kunde hjälpa varandra?

Molly Åsbrink.

Lika-lönskravet får vi inte ge avkall på, säger fru Annie Solfeldt, som arbetat vid företaget i 21 år. — Vi sliter lika hårt som de manliga arbetarna och är lika nyttiga för företaget som de, tillägger hon.

Säkert har ni någon gång genom brevbärarens försorg fått ett färgglatt reklamblad som berättat om senaste skönhet från Oscaria, landets största skoindustri. Här tar vår medarbetare, **BIRGIT JANSSON** er med på en rundvandring i huvudfabriken i Örebro.

varit anställd inom Oscaria och om hon hela tiden arbetat på nåtlingen.

— I 30 år har jag arbetat här. Jag har naturligtvis inte suttit vid den här maskinen hela tiden utan övat upp min färdighet på andra enklare nåtlingsarbeten för att slutligen hamna på detta mera avancerade arbete, säger fröken Norgren och det ligger ingenting av skryt i rösten — bara berättigad yrkesstolthet. Konsulenten nickar bekräftande och menar att just det här arbetet hör till de mest kvalificerade arbetsmomenten.

— Hur är det då med lönen?

— Allt arbete här är ju ackordsarbete, och när jag har fullt upp att göra tjänar jag i genomsnitt 3 kronor i timman på mitt ackord, men då får jag också arbeta för det, tillägger hon.

Kvinnor på S K O F A B R I K

I huvudfabriken, där man specialiserat tillverkningen till rand- och sandalsyddas skor, arbetar omkring 725 personer. Av dessa är ungefär 525 sysselsatta i själva skofabrikationen, resten är kontorister och tjänstemän, ungefär ett 90-tal är kvinnor. Personalen vid samtliga fabriker inom koncernen uppgår till 1.800 varav c:a 400 är kvinnor. 1.2 miljoner par skor är den normala årtillverkningen inom Oscariaföretagen och därtill kommer c:a 300.000 par tofflor.

★

Vi startar vårt besök i centrallagret för skinn. I fack efter fack, hylla efter hylla ligger väldiga buntar med skinn sorterade efter färg och kvalitet. På ett av arbetsborden hittar vi ett stycke härlig chevreau. Vi tänker med saknad på de fina svarta chevreauskor vi en gång i tiden ägt och undrar varför man så sällan numera ser damskor i detta material. Det används emellertid mest till herrskor, upplyser konsulenten.

Modellavdelningen — där arbetar de män som skapar de nya modellerna. Då och då reser de ut på kontinenten och hämtar inspiration. När modellören är färdig

med sitt verk tillverkas i en graderingsmaskin skärningsmodeller för olika nummer.

På tillskärningsavdelningen arbetar uteslutande manlig arbetskraft. Det hela ser ut som ett jättestort pepparkaksbak och ser egentligen väldigt enkelt ut, men det fordras en mycket stark hand för att hålla tillskärningsmodellen fast och en stor skicklighet för att föra den vassa kniven på rätt sätt.

På nåtlingsavdelningen däremot arbetar nästan bara kvinnor. Nåtlingsavdelningen? Ja, det verkar nästan latin i den oinvides öron, men översatt skulle man kunna säga sömnadsavdelningen, här utföres nämligen allt sömnadsarbete på ovanlädret. Flertalet av de kvinnor som arbetar här är mycket yrkesskickliga och här kräves en otrolig precision.

Vi stannar vid en av nåtlingsmaskinerna. Här håller fröken Norgren på att sy prydnadssömmar kring en perforering. Och det vill sannerligen till att hålla tungan rätt i mun. Inte en tiondels millimeter åt ena eller andra hållet utan kanten måste följas exakt.

När fröken Norgren ser upp från sitt arbete passar vi på att fråga hur länge hon

— Hur är det med intresset för fackföreningen, brukar ni ofta besöka avdelningens möten?

Fröken Norgren ler lite ursäktande. — Det blir nog inte så ofta.

— Men ni känner väl till att fackföreningsstyrelsen beslutat att även i årets avtalsrörelse föra fram förslaget om att kvinnolönerna skall höjas till minst 80 % av de manligas löner?

— Ja, det är ett väldigt bra förslag och visst är lika-lönen något man måste sträva efter, säger fröken Norgren och tar fatt på ett nytt ovanläder som skall garneras.

Vid en maskin längre bort träffar vi fru Nilsson, som hör till de få som har deltidsarbete på fabriken.

— Jag har varit mycket sjuklig en tid och orkar därför inte arbeta hela dagen berättar hon. Och på vår fråga hur stor förtjänsten kan bli på sådant deltidsarbete svarar hon att det blir ungefär 60 kronor i veckan.

— Det är inte mycket, men det är ändå ett välkommet tillskott till familjens kassa. Jag trivs med mitt arbete och jag är glad så länge jag orkar hänga med.

Vid den fortsatta rundvandringen får vi se hur olika skomodeller tar form, från

det bindsulan och ovanlädret fästes vid lästen tills den färdiga skon är klar för avsyning och kontroll för att sedan packas in i kartongerna för vidare befordran ut till Oscarias 236 skobutiker landet runt.

Vi hamnar slutligen i fabriken stora, ljusa matsal, där de som så önskar kan få ett rejält mål mat — smörgås, varmrätt och dessert — för 2.50—3.00 kr. Här träffar vi *Annie Solfeldt*, som tillhör företagsnämnden och som tidigare varit med i klubbstyrelsen, hon arbetar också på nåtlingsavdelningen.

Fru Solfeldt berättar att hon för sin del varit anställd på Oscaria sammanlagt 21 år. Förtjänsten växlar efter de olika säsongerna — sommartid, när vinterkollektionen tillverkas är inkomsten som högst.

— Räcker lönen till?

— Man får naturligtvis leva efter den lön man har, men visst vore man glad om den vore lite större. Vad som förargar oss på nåtlingen är att skillnaden mellan manliga och kvinnliga löner ska vara så stor. De män som arbetar uppe hos oss har inte mindre än 30 % högre lön än vi, och det tycker vi är orättvist. Vi är lika nyttiga för företaget och vi sliter inte mindre än de manliga.

— En del kvinnor brukar ju resonera som så, att lika-lönen kan bli oss en black om foten, att vi får svårare att hävda oss på arbetsmarknaden om vi i lönehänseende blir jämställda med männen?

— Jag kan inte förstå vad det är för logik i det. Det skulle ju innebära att de män som sitter med högre lön för samma arbete skulle ha svårt att hävda sig på arbetsmarknaden under nuvarande förhållan-

Vid den här maskinen fästes klackarna på.

den. Nej, lika-lönskravet får vi inte ge avkall på.

— När fru Solfeldt satt med i klubbstyrelsen, vad var det då för frågor som ni framför allt fick sysselsätta er med?

— Det vi hade mest besvärligt med var tidtagningen. Tidsstudiemännens prisförslag stämde ju aldrig överens med flickornas egna önskemål. Ibland kunde det hända att för knappt tilltagna priser resulterade i kvalitetsförsämringar och ganska kinkiga situationer kunde uppstå.

Ackordsriktpunkten är 2.51, men tack vare vår egen färdighet och arbetsintensiteten ligger vår genomsnittliga timlön på ackordsarbete på drygt 3 kronor. Hastig-

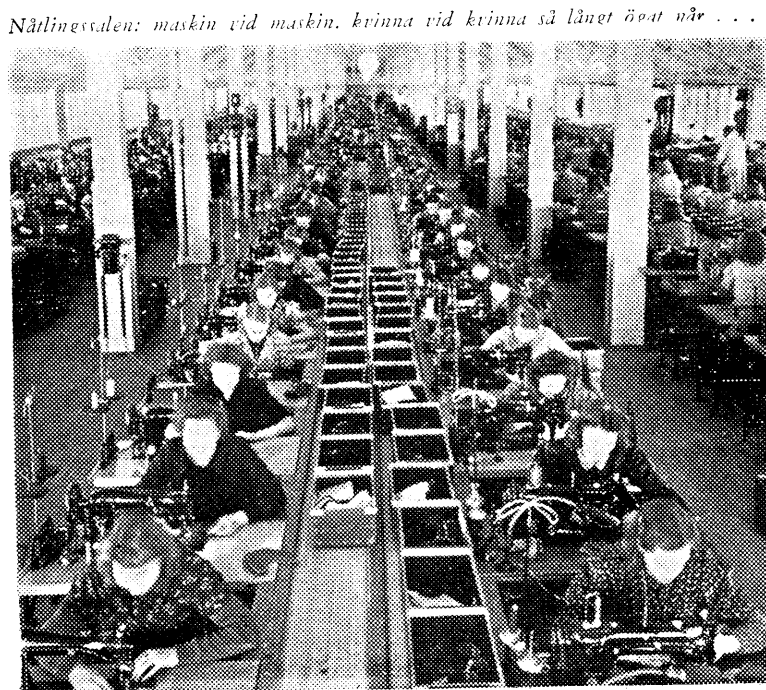
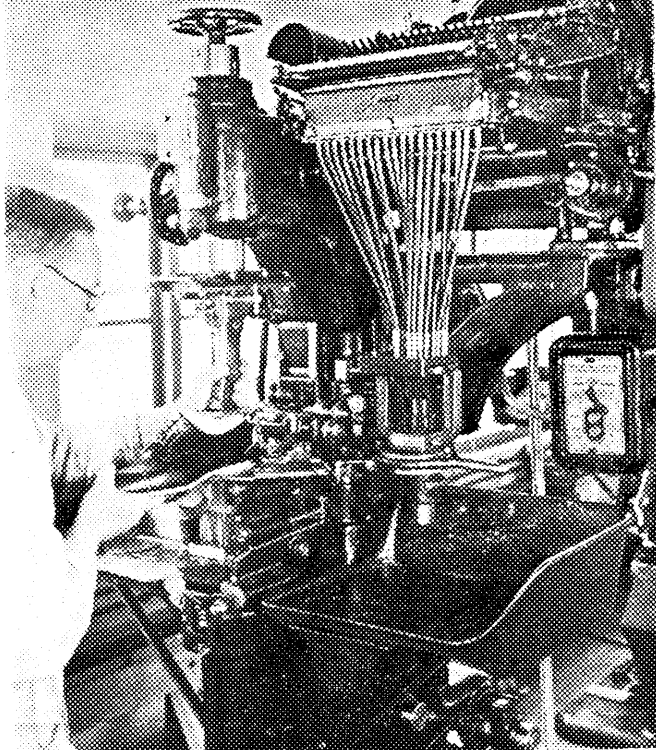
heten är den högsta tänkbara och vi får sannerligen jakta. Arbetare från andra fabriker säger att arbetstakten här är betydligt högre än den de är vana vid. Och på oss som arbetar på blandsträngen ställs stora fordringar. Vi får aldrig arbeta med några stora partier, så att vi på några dagar kan träna upp hastigheten, utan här växlar modellerna och ofta är det mycket svåra och arbetskrävande moment som överlåtes åt vår avdelning. Det måste vara väl kvalificerade arbetare för att de här skall kunna komma upp i en något så när hygglig inkomst.

— Innan rasten är slut ska vi försöka hinna ännu en fråga. Det klagas ofta på att kvinnorna inte förstår att genom den fackliga organisationen hävda sina intressen.

— Kanske är det riktigt och det finns säkert en del kvinnor som inte förstår vilken betydelse fackföreningen har. Men det blir inte bättre genom att man ständigt upprepar att kvinnorna är passiva och inget förstår. Fackföreningarna bör mer energiskt företräda våra intressen, då kommer också kvinnorna att bli med i det fackliga livet.

Och därmed lämnar vi den stora Oscariafabriken. Lunchrasten är slut. På nåtlingsavdelningen surrar maskinerna, vana och skickliga händer formar lädret och nya prydliga skor ska snart vara färdiga. Om fyra timmar är arbetet slut för dagen. På den här arbetsplatsen. Någon ska hämta pojken på daghemmet. Någon ska hinna in i mjölkbutiken. Och till klockan halv sex ska maten vara färdig, för då ska hela familjen äta middag.

Birgit Jansson.

Den novell av den store ryske epikern vi här presenterar är hämtad ur hans samling "Italienska sagor" och det är första gången den presenteras i svensk översättning. Den är en högstämd dikt till Modern, hon som också kallas Toi, som är alltings upphov och utan vilken världen varken skulle äga hjältar eller poeter, ty "var och en av dem har Hon ammat och var och en av dem har Hon fört vid handen ut i världen när de inte var högre än tulpanplanter . . ." Det är berättelsen om fiskarhustrun som kom från det fjärran Salerno i Italien till Samarkand för att återkräva sin bortrövade son från Timur-lenk, han som också kallades den halte pantern och Sahib-i-Kirani och Timur-Hurugan och Tamerlan, mannen som ville förgöra en hel värld.

åt oss prisa kvinnan — Modern, den ousinliga källan till det allt besegrande livet!

Här vill jag berätta om den järnhårde Timur-lenk, den halte pantern, om Sahib-i-Kirani — den lycklige erövraren, om Tamerlan, som han oriktigt kallats, om mannen som ville förstöra en hel värld.

Femtio år vandrade han här på jorden, och hans järnhäl förtrampade städer och stater, som elefanten trampar sönder myrstackar. Röda floder av blod rann ur hans spår åt alla håll. Han byggde höga torn av de besegrade folkens benknotor, han raserade livet, mätte sina krafter med Döden och hämnades på den för att den ryckte bort hans son Djigangir. Han var en fruktansvärd människa som ville beröva den alla dess offer — ja, besegra den med hunger och sorg!

Från den dag Djigangir dog och Samarkands befolkning klädda i säck och aska mötte de ondskefulla djettornas besegrare, från den dagen och till den stunden då Timur i Otrara mötte och besegrades av Döden, så log han inte en enda gång på hela trettio år. Så levde han med sammanbitna läppar, böjde ej sitt huvud för någon och höll hjärtat slutet för medlidande under hela trettio år!

Låt oss här i världen prisa kvinnan — Modern, den enda kraft inför vilken Döden ödmjukt böjer sig! Här skall berättas sanningen om Modern,

om hur Dödens tjänare och slav, den järnhårde Tamerlan, jordens blodiga gissel, böjde sitt huvud inför henne.

Det gick till på följande sätt:

Timur-bek höll gästabud i Kaniguls tjusande dalgång, som Samarkands poeter kallat Blommornas älsklingsplats och från vilken man kan se den stora stadens minareter och moskéernas blånande kupoler.

Femton tusen runda tält ligger solfjädersformigt spridda i dalen, alla liknar de tulpaner och likt levande blommor vajar hundratals sidenfanor över vart och ett av dem.

Mitt ibland dem ligger Hurugan-Timurs tält, som en kejsarinna bland sina hovdamer. Det är fyrkantigt, varje sida hundra steg långt, tre lan-sar högt och i dess mitt bär tolv gyllene mangrova pelare upp en blå kupol, medan tältet i övrigt är sömmat av svarta, gula, blå sidenvåder och tjudrats vid marken med femhundra röda snoddar för att inte fara till våders. Alla fyra hörnen kröns av örnar drivna i silver, och i tältets mitt

under kupolen på en estrad sitter han själv, den femte, okuvlige Timur-Hurugan, kejsarnas kejsare.

Han bär en vid sidenklädnad, himmelsblå till färgen och översållad med juveler — minst femtusen stycken, stora som sädeskorn, jojomen! På hans skräckinjagande grå huvud sitter en vit mössa med rubin i toppen, och vid minsta rörelse blixtrar det blodsprängda ögat till, beskådande den omgivande världen.

Den Haltes ansikte liknar en bredbladig klinga, rostig av allt blod med vilken den tusentals gånger besudlats. Hans ögon är smala men ser allt, och deras glans är kall som zaramoteus, arabernas favoritjuvel, vilken oegentligt kallas smaragd och som påstås skall kurera fallandesot. Och i kejsarens öronsnibbar sitter örhängen av rubiner från Ceylon, av stenar så röda som en vacker flikas läppar.

På marken — på mattan som saknar sin like — står trehundra gyllene krus med vin och allt som behövs för ett kejserligt gästabud.

Bakom Timur sitter musikanter, men vid hans sida — ingen alls, vid fötterna — hans anförvanter, smakungar, furstar och fältherrar, och allra närmast honom — den berusade poeten Kermani, den samme som vid ett tillfälle då världsförhärjaren frågade: — Kermani! Hur mycket skulle du vilja betala för mig, om jag vore till salu? — svarade mannen som spred död och fasa omkring sig:

— Tjugofem askerer!

— Det är ju enbart min gördel värd! — röt den häpne Timur.

— Jamen, det var också bara på den jag tänkte! — genmålde Kermani — Ingenting annat än gördeln, ty själv är du inte värd en styver!

Jojomen, just så sade poeten Kermani till kejsarnas kejsare, ondskan och skrällen personifierad, och ära bör vi poeten, sanningens vän, som alltid ställde sanningen högre än Timurs ära!

Låt oss ära poeter, som endast

MAXIM GORKI

Illustr. Hans Holm

har en gud — det sköna ordet, den oförskräckta sanningen, som de alltid dyrkar!

Men just när glädjen stod som högst i tak, mitt under den yra festen till äminnelse av strider och segrar, under larmet av musik och folklekar framför kejsarens tält, där otaliga brokiga narrar skuttade omkring, atleter brottades, ledlösa lindansare kråmade sig, fäktande soldater tävlade i dödandet konst och uppvisningar hölls med elefanter målade i rött och grönt som gjorde att den ena såg mera skräckinjagande och löjlig ut än den andra — i denna glädjestund för Timurs folk, rusigt som det var av trötthet efter vunna segrar, vin och kumis — i denna vanvettets stund, skar genom larmet ett kvinnskrik som även nådde sultan Bajasids besegrare, ett djärvt skrik som från en örnbona, ett bekant ljud, nära befryndat med despotens kränkta själ — förolämpad av Döden och därför brutal mot människorna och livet,

I J: MODERN

Han befallde att man skulle ta reda på vem som skrek så hjärtskärande därute, och fick till svar, att det kommit en smutsig och trasig kvinna, som av allt att döma var sinnesförvirrad och på arabiska krävde — ja, just krävde — att få träffa härskaren över världens tre länder.

— För in henne! — befallde kejsaren.

Och i nästa stund stod kvinnan framför honom — barfota, i trasig, urblekt klänning, med det svarta håret utslaget för att skylla sitt nakna bröst, ansiktet var som brons, blicken — befallande, och den svarta handen som sträcktes mot Den Halte darrade inte det minsta.

— Var det du som besegrade Bajasid? — sporde hon.

— Ja, det var jag. Jag har besegrat många och bland annat honom, och ännu har jag inte fått nog av segrar.

— Hör på ett slag! — sade hon.

— Vad du nu än uträttat, så är du i alla fall bara en människa, men jag — jag är en Mor! Du tjänar döden, men jag tjänar livet. Du har förbrutit dig mot mig, och nu är jag här och kräver att du skall sona din skuld, ty man har sagt mig, att ditt valspråk är — "rättvisa är det samma som styrka", och det tror jag inte på, men du måste vara rättvis mot mig därför att jag är Mor!

Kejsaren var tillräckligt klok för att inte ignorera kraften i det djärva yttrandet och svarade därför:

— Slå dig ned och säg vad du har på hjärtat, jag lovar att lyssna!

Hon slog sig ned som hon fann för gott, på mattan i furstarnas tränga krets och tog till orda:

— Jag kommer från trakten av Salerno, i Italien, du vet säkert inte var det ligger! Min far var fiskare, min man också. Vacker var han, och lycklig som jag var delade jag hans lycka! Jag hade också en son — den vackraste gossen på jorden . . .

— Precis som min Djigangir, mumlade den gamle krigaren.

— Den vackraste och klokaste gossen som fanns var min son. Han var redan sex år när saraseniska pirater gjorde strandhugg på vår kust, dödade min far, min make och många till med dem, samt rövade bort min gosse, som jag nu söker jorden runt sedan fyra år tillbaka. Nu befinner han sig hos dig, det vet jag, ty Bajasids soldater tillfångatog piraterna, och du i din tur besegrade Bajasid och berövade honom allt, så du måste veta var min son finns och du måste ge mig honom tillbaka!

Alla hänskrattade, och furstarna som alltid anser sig kloka, kunde naturligtvis inte hålla tyst.

— Hon är från vettet! — sade kungarna och Timurs furstar och anförare, och alla skrattade de.

Endast Kermani såg allvarligt på

(Forts. å sid. 22)

RAMONA

Hon skulle möta mig i Paris vid Gare de Lyon. Där jag satt vid kupéfönstret en aprildag medan Frankrike gled förbi i duggregnet, kyligt och grått, återupplevde jag i tankarna min sista resa samma väg. Det hade flutit mycket vatten under broarna sen dess, ty det var på kvällen den 28 aug. 1939, som jag förra gången for från Perpignan — ett par dagar före krigsutbrottet. Då hade Ramona följt mig till stationen. I korridoren utanför kupén, en med i den levande tysta muren av människor, stod jag sen i timmar tryckt mot fönstret och såg ut över det månbelysta landskapet, som gled förbi i gyllne dis, mörklagt och stilla. "La douce France" — orden föddes på läpparna av sig självt.

Den här gången skulle hon stå vid stationen för att hälsa välkommen — inte för att säga farväl. Skulle vi känna igen varandra? Vi hade inte gjort upp om några igenkänningstecken, vår samvaro hade varit kort men intensiv, ett par sommarveckor vid en av de små platserna vid Medelhavet. Några brev-lappar och kort — ibland ett paket — krig gynnar inte precis korrespondens. Dessutom skrev Ramona endast spanska, som jag läste dåligt och jag franska, som hon inte läste alls. En brev-växling hade under alla förhållanden blivit föga givande.

Ramona var en av dropparna i den väldiga flyktingvåg som vid det republikanska sammanbrottet nyåret 1939 genom igensnöade pass i Pyrenneerna välldes in i Frankrike. Lyckligare än de flesta omhändertogs hon på andra sidan gränsen av en barndomsvän och slapp de improviserade lägren, som uppslukade flertalet av hennes landsmän. En halv miljon spanjorer gick i de dagarna över franska gränsen. Kvinnor, barn och äldre sattes på bus-sar och tåg och sändes ut över Frankrike, varthelst myndigheterna hade möjlighet att skaffa dem tak över huvudet. Männens tunga vandring gick till i hast inhägnade milslånga sandstränder vid Medelhavet, där de bäst de kunde fick bygga sig skjul av gamla bräder, korrugerad plåt och de filter,

Ramona vid rosenspaljén.

som är den enkle spanjorens käraste och mest användbara överplagg.

Jag hade den sommaren sökt mig ner till Sydfrankrike, så nära den spanska gränsen, som jag kunde komma. Den var obevekligt stängd, men kanske skulle man i alla fall kunna göra någon nytta. Föregående år hade jag arbetat några månader vid kväkarnas hjälpcentral i Barcelona och ett par av kamraterna, som blivit utvisade kort efter sammanbrottet, hade en liten hjälppyrå för flyktingar i Perpignan. Det var där man frågade mig om jag träffat Ramona, hon bodde i samma lilla samhälle av fiskare, vingårdsarbetare och badgäster, där jag nyss slagit mig ned.

— Sök upp henne, hade man sagt. Hon var inspektris vid regeringens barnbespicingar de sista månaderna och vi hade en hel del samarbete.

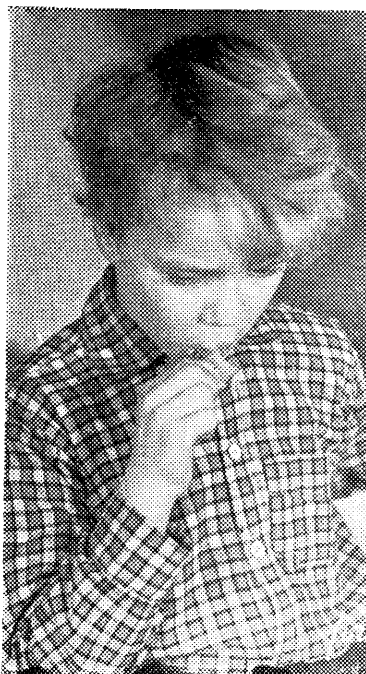
Ja, så fann jag Ramona. Hon satt på en liten halmsitsad stol mitt emot mig vid bordet och såg rätt framför sig, när hon berättade att hon för ett par veckor sedan fick meddelande om att

hennes man avrättats i fängelset. Deras lilla hus hade beslagttagits av myndigheterna och deras båda tonårsflickor tagits om hand av släktingar.

— Det var prästen som skrev till mig, så det är inte endast ett rykte, sade hon. Jag ville aldrig lämna dem, men min man yrkade så bestämt på det, därför att jag stått i tjänst hos de republikanska myndigheterna. Han ansåg inte att han själv löpte någon risk. Vi var båda socialdemokrater sen länge och fast vi naturligtvis kände oss djupt solidariska med republiken hade ingen av oss deltagit i politisk verksamhet. Men Francos polis kom ganska snart och frågade efter mig. Vid sitt andra besök arresterade de min man i mitt ställe. Han kom aldrig tillbaka.

Det var karakteristiskt för Ramona, att hon aldrig tycktes försjunka i egen sorg eller oro. Hon hade inte varit många dar i Frankrike, när hon försiktigt började undersöka möjligheterna att få ut två manliga arbetskamrater ur det fruktansvärda flyktingläger, där de hamnat. Försedd med erforderliga intyg begav hon sig till lägret och kom tillbaka med Enrico. Det hade inte varit möjligt att få med båda på en gång. En vecka senare gjorde hon om samma färd. Men nu hade bestämmelserna hårdnat. Det tycktes ha varit inflation i intyg under mellantiden — de var av noll och intet värde. Hur Ramona trots allt lyckades få med sig Miguel var hennes egen lilla hemlighet. Nu bodde de alla tre hos den gästfria franska murare som var gift med hennes barndomsvän. Tack vare hjälppyrån i Perpignan kunde de varje vecka dela ut tomater, ägg och annat till nödställda flyktingfamiljer. Inte så få av gränsborna hade nämligen gått sina egna vägar över bergen och i all tysthet slagit sig ned på franska sidan där ju befolkningen var vänligt inställd och talade katalanska som de själva. Nästa utlämningsdag stod jag själv med och delade ut grönsaker och de dyrbara små påsarna med socker och tormmjölk, som varje mottagare ordentligt kvitterade med namn eller fingeravtryck — det var inte så helt med skrivkunnigheten.

Sedan dess hade fjorton långa år gått fram över de spanska flyktingarna. Många hade emigrerat, andra vänt tillbaka, inemot 200 000 lär fortfarande vara kvar och bilda egna små folköar i det nya landet. Vår fantasi har under senare år blivit så avtrubbad att vi

Barnpsykologen:

Huvudvärk

Modern var en varmtlodig människa, snabb i sina rörelser, närmast rastlös. Hon tände den ena cigaretten på den andra och hade en vaksam glimt i ögonen på grund av det här "oväsendet" hon nu igen blev inblandad i. Hon hade legat långvarigt sjuk, underlivslidande, hade flera operationer bakom sig, understöd från sjukkassan och nu socialhjälp i ett par perioder. Hon hyste inte alltför stor tillit till offentliga byråer.

Och nu var det alltså något i vägen med Karl? Hon slet och släpade dagen lång, var ständigt sjuk men hade tagit arbete i alla fall, därför att hon måste förtjäna pengar. Var då livet inte annat än förtretligheter?

Karl var en begåvad pojke, rar, hövlig, men hade svårt med läsningen. Han var mycket stillsam till vardags, men någon gång emellanåt fick han våldsamma utbrott, kunde plötsligt slänga ner alla böckerna i skolväskan och gå sin väg om en lärare förebrådde honom något, eller han kunde plötsligt ställa till ett våldsamt slagsmål på skolgården om en kamrat retades med honom.

Värst var det på eftermiddagshemmet där han var den mesta tiden efter skolans slut. Modern var ju på arbete. Här var han hjälpsam, när-

och här hade Ramona fått flytta in. Hennes flinka händer hade inrett ett skräprum mitt emot kupan till ett riktigt användbart kök. För närvarande skötte hon en av doktors patienter, en sängliggande gammal fru i våningen två trappor upp. Hon var där varje dag några timmar, hade déjeuner i ordning, när dottern kom hem från sitt kontor, ordnade med huset och den sjuka, en kinkig och tydligen mindre älskvärd person, men som Ramona sa: "Hon ska väl ha sin passning för det. Ungdom vill inte gärna sköta gamla, så doktorn är glad att jag tar hand om henne."

Jag frågade om hon aldrig tänkt sig in vid den franska sjukvården.

— Då hade jag måste söka franskt medborgarskap och det har burit mig

(Forts. å sid. 24).

mast tillgiven, särskilt mot föreståndarinnan som han kastat sin kärlek på och som också höll mycket av honom. Men också här, på grund av bagateller: plötsliga raseriutbrott. Han slängde stolarna runt omkring, krossade en fönsterruta eller något liknande. Efter dessa utbrott kunde han vara helt slapp och olycklig och kunde få en våldsam huvudvärk så han måste läggas till sängs.

Från det han var ganska liten hade han varit mycket överlämnad åt andra, mormor och olika barninstitutioner. Modern hade tidigt blivit änka och hade måst arbeta för att försörja sig och barnet och i de perioder då hon varit sjuk, ofta i månadsvis, hade Karl måst vara på upptagningshem.

Karls explosioner måste ses mot hela denna bakgrund. De var inte dikterade av elakhet eller vanligt trots. De var ett ensamt barns reaktion, ett starkt känslöbetonat och kontaktsökande barns sorg och förtvivlan över att bli bortmotad av de i sin omgivning som han mest ville bli accepterad av. Och för honom kändes till och med en liten reprimand eller det att någon godmodigt retades med honom, som att ha blivit bortstött.

Huvudvärken blev för Karl ett värn mot livets förtretligheter. Även den värsta huvudvärk var trots allt bättre än medvetandet om en överanstängd mor som man så gärna vill hjälpa — men inte kan, bättre än medvetandet om andras vrede och irritation, bättre än skuldkänslan efter explosionerna.

Att han fick allt för litet sömn gjorde ju heller inte huvudvärken bättre. En lägenhet med ett enda rum som man delar med mor, som ännu inte vill vara färdig med livet utan gärna vill se människor omkring sig då och då och som själv lider av sömnlöshet — det ger inte den möjlighet till ro och vila som Karl så innerligt väl behöver.

Under ett ganska långvarigt uppehåll på en barnkoloni fick man bukt med huvudvärken, — men när Karl kom hem till konflikterna igen var det likadant som förr.

Hur ska man kunna skaffa modern ett halvdagsarbete med samma inkomst som nu, så hon kunde få en möjlighet att återhämta sig — och en lägenhet på två rum och kök?

B. B.

vägra realisera vad en sådan landsflykt innebär. Men Ramona var min första flykting.

★

Hon stod vid själva spärren, barhuvad och leende, vi kände ögonblickligen igen varandra. Och bakom henne skymtade Enrico. Han hade en god anställning i Paris, hans hustru och barn hade för länge sedan kommit till honom från Barcelona. Och dessa båda, vad de i alla fall var sig lika. Deras ansikten lyste av en värme och en vänlighet, som kom de fjorton åren att bli såsom en dag.

Från den breda sängen i Ramonas vindskupa såg man rätt ut mot den blå himlen. På morgnarna sjöng en trast i träden nedanför och trafiken från Place Etoile hördes hitupp som ett avlägset brus. Den klumpiga läderfåtöljen och det runda korgbordet var kasserade dyrgripar från en tandläkares mottagningsrum, där Ramona någon tid skött städningen. En byrå hade hon fått låna in från vinden utanför, där den stod bland annan bråte. Jag drog försiktigt undan ett brokigt bomullsförhänge, som tycktes dölja något. Där hängde ett par klänningar och blusar som jag kände igen, nätt lagade och underhållna.

Ramona var lycklig över sin bostad. En kvinnlig läkare hade upptäckt hennes skicklighet i sjukvård — hon var i själva verket utbildad sjuksköterska — och gav henne patienter och — det allra bästa — doktorn ägde detta hus

Nedanstående är ett avsnitt ur Halldór Laxness roman **SALKA VALKA**, som enbart den borde varit nog för ett Nobelpris. Svensk Tonefilm har som bekant gjort en film på romanen och premiären är ivrigt väntad. Bilderna här är från upptagningarna på Island i somras. Titelrollen har två framställare: Gunnel Broström och den 15-åriga Birgitta Pettersson, som spelar barnet Salka Valka. Arnaldur gestaltas av Folke Sundqvist. De tre ses på bilden här bredvid.

— Tänk att jag äntligen fått rollen som jag drömt om i alla år! säger Gunnel Broström. Om ni bara visste hur underbart det känns för en skådespelerska att få krypa in i ett riktigt kvinnoöde, att få ge kött och blod åt en människa som man tror på, som man älskar och lider med.

Halldór Laxness:

Den våren var den ena natten vackrare än den andra. Det är otroligt vilka rikedomar naturen kan gömma i sitt sköte. Ingenting på jorden är så vackert som en uppriktig kärlek mellan en ung man och en ung kvinna i vackert väder på natten om våren, när hästarna har somnat på tunen. Att tänka sig att ett sådant under, som trots sin helgade höghet ändå är så intimt förbunden med det jordiska, kan äga rum på en plats där butiksfönstren inte kan ståta med andra utställningsvaror än ett fotogenkök, en bleckspann för barn med bilder utanpå och ett porträtt av kung Edvard av England på hans kröningsdag. Egentligen fanns inte längre någonting till utom kärleken. För denna melodi om alltings upphov förstummades småningom all annan musik, ungefär på samma sätt som när man somnar ifrån ett mångstämmigt stöj och drömmer de vackraste drömmar. Och när de möttes på vägen kvällen efter, kom många ansik-

Våren

ten fram i fönstren, bleka kvinnor, som ägde tio barn och en klippfisk, och skäggiga jungfrur som hade omvänt sig till den allena saliggörande tron, eftersom de sov ensamma. Alla måste betrakta kärleken.

— Dag, sade han hemlighetsfullt.

— God dag, sade hon glatt och räckte honom handen inför hela världen.

Han tog inte cigaretten ur munnen, men anförtrödde henne att han hade längtat hela dagen efter att få träffa henne, och fick rök i ögonen.

— Har jag kanske inte kommit? sade hon.

Ett mera oförställt ansikte fanns inte under solen, och inte heller ett större allvar i kärleken.

— Var kan jag träffa dig ensam?

— Är jag inte ensam här? Eller är du kanske rädd för att låta folk se oss?

— Vi kan väl ändå inte gå upp till dig så här mitt för ögonen på folk?

— Upp till mig? upprepade hon, ty hon var ännu så oerfaren som älskarinna och insåg inte betydelsen av fyra väggar kring kärleken. Det är mycket roligare att gå ut som förra natten.

I hennes uppfattning var kärleken oskiljbar från vårnatten med dess oändliga himmel — en drömande vandring genom landskapet, kvittrande eller tysta fåglar, ett får som frågande kikar fram över en ås, framsipprande källdrag i mossiga backar, en bäck som porlar förbi.

Hon saknade sinne för behovet av hemlighetsmakeri omkring detta börjande äventyr, och därför blev hon ännu mera förvånad än han, när de upptäckte en gammal gumma under bron över bäcken klockan två på natten. Det var

gamla Steinka i Gisleballe, mor till två söner som gällde för att vara de mest framstående fyllbularna på platsen. Salka kände henne väl från fiskrensningen.

De hade redan gått över bron och hade stannat ett par meter ifrån den och såg sig tillbaka. Då upptäckte de ett gammalt huvud insvept i schallet titta fram under bron och skynda sig för att försvinna igen. De gick tillbaka för att undersöka företeelsen närmare. Arnaldur stannade mitt på bron och stampade med foten som när man skrämmer småfisk ut från strandkanten vid en flod, men gumman blev kvar där nere utan att röra sig, tills han stötte till henne med foten.

— Vad hittar du på där under bron? frågade han.

— Å, jag bara tappade en liten sak genom hålet, svarade gumman.

— Vilket hål?

— Hålet i bron, vetja, begriper du inte vad jag säger?

— Det finns ju inget hål i bron.

— Är du alldeles tokig som

kryper ner under bron i vatten och smörja mitt i natten? frågade Salka Valka och började borsta av henne med handen.

— Äsch, låt bli det där dunkandet, sade gumman, vad ska det vara bra för?

— Du kunde ju rentav få lunginflammation, sade Arnaldur.

— Seså, låt nu mig gamla staccare gå min väg i fred, vad fan skulle det göra om jag fick lunginflammation? sade gumman och ämnade gå.

— Du slipper inte fri, sade Arnaldur, förrän du har talat om vad du hittade på under bron.

— Ockockock, som om jag hittade på någonting särskilt. Får man kanske inte sitta under bron om man vill, sade gumman.

— Du råkar illa ut om du inte talar om vad du hade för dig.

Efter åtskilligt hotande och övertalande lyckades de få ur henne att sadelmakarfrun och prästfrun hade engagerat henne för ett pund kaffe och socker att hålla ett öga på trafiken, ty ryktet gick

att Salka och Arnaldur hade varit ute tillsammans förra natten. Sadelmakarfrun och prästfrun hade hållit sammanträde i frågan och kallat gamla Steinka till sig, ty denna var en durkdriven förlovningspion och hade tillbragt många vinternätter under vissa fönster för att inringa kärleken och fastställa betydelsefulla avskedsklockslag. På sådana nattvakter hade hon tjänat många pund kaffe och dito socker.

— Ja, man är ju tvungen att hitta på nånting nu i arbetslösheten, sade hon... eftersom de välsignade fruarna vill ha en till sånt. Men ni är kanske förlovade, så att det inte gör nånting.

— Är det sant, frågade Arnaldur, att den nye läraren smyger sig in genom fönstret till prästfrun var gång prästen är i annexförsamlingen?

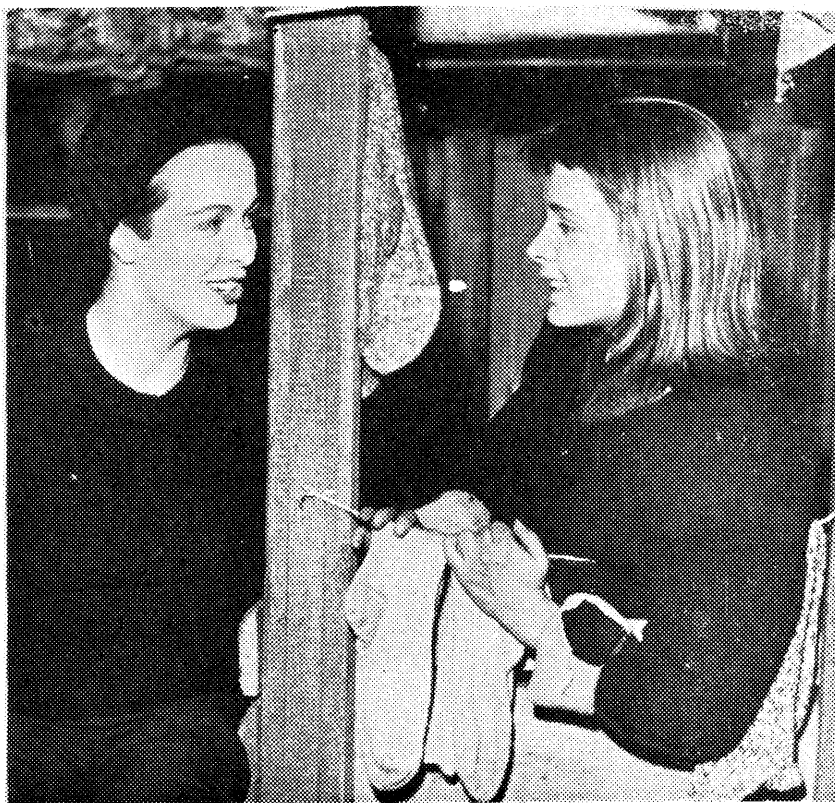
— Å, han smyger sej nog ingenstans, och om han smyger sej så låt honom bara, svarade gumman.

Samtalet slutade med att Arnaldur lovade henne två pund av vart slag om hon ville gömma sig i närheten av prästfruns fönster nästa gång prästen var över och mässade i annexkyrkan. Detta blev överenskommet och de skildes som vänner.

Den natten gick de inåt bygden i dalen, där den stora andelsgården skulle resa sig som ett kastell med sina väldiga byggnader. I vårnattens förklarade frid var det i sanning en salighetens dal. De vandrade över de frodiga gräsängarna vid den timme, då alla röster dör bort som i en symfoni, när crescendot sover i stråkinstrumenten strax innan det släpps lös. I spridda hopar över sänkor och sluttningar låg fåren lugna och belåtna och idisslade, och ån gled ut-

(Forts. å sid. 19)

*Gunnel Broström och Birgitta Pettersson
i ett isländskt härbre.*

Gamla fru Root såg upp från stickningen och sade:

— Sätt dig en stund, Brita, och låt Lillan ta in kaffet åt oss! Det är inte hälsosamt att vara så nervös som du är.

— Det är väl ingen som frågar efter vad som är hälsosamt för mig, svarade fru Brita bittert och drog ut ladan där teskedarna låg.

— Om vi skulle vänta på kaffe tills Lillan ger oss, skulle nog också mamma bli otalig.

— Inte blir mormor otalig, sade Lillan med ett litet skratt. — Sant har hon bakom sig!

Brita kastade en hastig, nästan skygg blick på sin dotter — hon lät inte lycklig. Vem kunde det vara nu? Den där extraläraren i matematik, kanske?

— Förresten är jag strax färdig — jag måste bara sy ihop sömmen på tummen... Det är mina enda användbara handskar, mamma... Sen ska du få kaffe, lilla mormor. Och mamma med...

Teskedarna klirrade mot kopparna, när Brita lite för hårt lade dem på sin plats. Hon satte brickan på bordet framför mormor och gick ut i köket. Lillan kom inte efter henne. Lillan var underligt lik mormor, hon oroade sig inte för yttre ting...

O nej, det var bara en yttlig likhet! Brita satte på kaffevatten och tankarna försade ohejdat kring dottern. Det var något — det hade hänt något — modersinstinkten anade en fara... Men om hon frågade, fick hon bara ett otaligt svar eller ett skämt... Men det låg bitterhet bakom orden. Lilla Lillan, varför kan du inte tala med din egen mamma?

I serveringsrummet stannade hon med kaffekannen i handen. Dörren stod på glant. Lillan talade med mormor. — ...och mormor hade inget medel mot olycklig kärlek, va?

Mormors lilla klingande skratt trängde ut genom dörsspringan.

— Lilla toka där, jag hade visst ett medel, ett utmärkt medel...

— Vad då, mormor? Jag vet nog

TRE KVINNOR

NOVELL

av

Gunbild Tegen

att mormor haft en massa kärlekshistorier. Hur gick det när mormor blev kär i någon som inte — ja, som inte blev kär tillbaka?

— Jag väntade — och var så säker: det gick över. Allting går över om man bara väntar, kom ihåg det efter mig!

— Men om man inte kan vänta, mormor? Ibland kan man inte vänta.

— Jo, vad man kan. Se på mig! Har jag det inte bra? Du tror väl inte att jag alltid haft det så lugnt och skönt? Men allt går över, säger jag ju. Man ska bara inte oroa sig...

Brita stod i serveringsrummet och bet i underläppen. — O Gud, denna flacka alderdomsvishet, tänkte hon bittert. — Hon har glömt alla mänskliga känslor. Hon passar inte på att fråga Lillan vem det är som gör henne olycklig! Hon bryr sig inte om att hennes enda dotterdotter lider — av — olycklig — kärlek...

— Men mormor, om man till exempel skulle få barn med en karl som inte vill gifta sig med en, hur kan det gå över? Om man inte gör något åt saken, så får man ju barnet — som ogift... Och det är väl ändå inte så lustigt, va?

— Sa du pratar, toka lilla! Men jag minns en väninna till mig som fick ett barn i Paris — ja, hon blev skickad i pension, hette det på den tiden — och sen adopterade hon det. Det blev ett förtjusande barn, en liten artig gosse. Tyvärr dog han i difteri. Eller av impackningen. Hon sörjde nog barnet, men det gick över. Allting går över, ska jag säga dig. Minns det efter mig!

Brita satte försiktigt kannan ifrån sig och sjönk ner på en köksstol. Knäna kändes som av deg och tungan blev torr. Gode Gud, mormor begrep ingenting — hon förstod inte att Lillan höll på att bekänna något.

— Det är klart, sade Lillan med sin klara harda röst, allting går över — det gör det till sist när man dör. Och alla dör ju — alltså går allting över...

Det blev tyst därinne. Mödosamt reste sig Brita och grep kannan. Plötsligt stod Lillan i dörren. — Nu skall jag hjälpa dig, mamma! Sade hon vänligt. Nej, är det redan färdigt? Kom, jag kan ta kannan! Du ser så trött ut...

Det sista sadet inne hos mormor. — Jaha, sade mormor, hon ger sig ju aldrig ro... Jag förstår inte varför hon skall vara så nervös. Man får mycket bättre av att vara lugn och ta dagarna som de kommer.

Britas hand darrade häftigt när hon slog i kaffe åt mormor. Ingen märkte det. Lillan var upptagen av sitt eget problem, och mormor stod över alla problem. Brita lyckades fylla kopparna utan kommentarer. Vem kan det vara? Det måste vara den unge matematikläraren! Han är den ende Lillan gatt med på sista tiden. Jag måste tala med Lillan! Hur skall jag kunna hjälpa henne? — Varsågod, mormor, sockerkakan är bra... Lillan, ska du inte ha något till kaffet? När du varken tar socker eller grädde, kunde du åtminstone ta en kaka... O Gud, o Gud, vad ska jag göra? Skall jag tala med karlen direkt? Nej, det skulle hon aldrig förlata mig...

Mormor smackade lite när hon njöt av sockerkakan — löständerna var vackra, men de satt inte alldeles perfekt. — Ta dig du en bit av sockerkakan, den smakar deliciöst, sade mormor mellan tuggorna. — Var inte rädd om figuren, det är bara rart med lite hull... Det tycker männen om — mmmm... Se på mig...

Lillan tog en klunk av sitt svarta kaffe. — Hur kommer det sig att mormor haft så tur hos männen? Inte har mamma och jag...

— Det kanske inte var så märkvärdigt som det later nu — i minnet, sade Brita. — Nog var pappa galant mot mamma, men inte har jag hört talas om några äventyr, inte...

— Du ja, sa mormor, som om hon blåste bort en fluga. — Vad kan du veta om min ungdom? Jag blev uppvaktad minsann! Och flera friare hade jag innan jag fyllt nitton år. Da gifte jag mig med morfar, Lillan. Och innan jag fyllt tjugu var din mamma född... Då var jag lika gammal som du är nu...

— Kom hon i laga tid? frågade Lillan.

Brita blev en aning röd. — Men Lillan!

NÄR BARNENS DAGS-FESTLIGHETERNA gick av stapeln i Hällefors deltog den energiska SKV-avdelningen med egen buss full med glada ungar och ett jättestort emblem som talade om vad SKV vill och arbetar för: Fred och barnens glädje, trygghet och hälsa.

— Ja, var lugn för det, min pulla, sade mormor utan att rodna. — Det gick ordentligt till i bättre familjer på den tiden.

— Men den där väninnan du talade om?

— Det var ett undantag, kära barn. Undantag finns det i alla tider. Och även i bättre familjer.

Lillan skrattade till lite torrt. — Är inte mormor djupsinnig? sade hon vänd till Brita.

Brita kände tacksamt deras bundsförväntskap på denna punkt. De såg mormors små svagheter tillsammans och log åt dem. Men — nyss hade flickan talat förtroligt med mormor... så som aldrig med sin mor. Varför?

— Nu måste jag gå ut ett tag, sade Lillan och satte den halvtömda koppen på brickan. — Ursakta mig...

— När kommer du hem? fragade Brita oroligt. Det där bleka spanda ansiktet värkte inom henne som en sjukdom. Lilla barn!

— Jag vet inte... Till middag förstås... Var la jag handskarna? Se där! Adjö då, små gummor!

Hon vinkade med de nylagade handskarna och försvann ut i hallen. Snart knäppte patentlåset efter henne. Brita gick fram till fönstret och såg henne komma ut på gatan. Hon stod stilla och såg på den smala raka gestalten tills den försvann vid nästa gathörn.

— Sätt dig ett tag, Brita! Var inte så nervös! Det är gott gry i flickan — hon är precis som jag var i hennes ålder...

— Du hade barn vid hennes ålder, sade Brita skarpt. — Också Lillan borde kanske gifta sig. Jag är rädd hon är kär. Olyckligt kär.

— Sánt går över, sade mormor och lyfte på stickstrumpan. — Inte skall hon gifta sig än — bara barnet...

Lillan låg i sin säng och hade släckt ljuset när Brita kom in. — Har du redan lagt dig? sade hon förlägen. — Jag ville tala med dig...

— Gör det! sade Lillan vänligt. Rösten lät mycket gladare än vid kaffebrickan. — Sitt här på sängkanten hos mig. Sover mormor?

— Jag hoppas det. Du förstår — jag är rädd — att du kanske är olycklig på något sätt... Och jag ville så gärna hjälpa dig om jag kunde...

Lillan satte sig upp i sängen och slog armarna om Britas hals — Lilla rara mamma — har du gått och varit ängslig för mig?

— Ja, det är inte utan...

— Nu behöver du inte vara det längre, mamma! Det var falskt alarm den här gången. Det drog lite över tiden. Men något gott har det haft med sig — nu vet jag att han inte är den rätte för mig! När jag talade om min misstanke för honom — vet du vad han gjorde? Han tog fram ett flickporträtt och sa: — Det här är min fästmo. Vi har varit förlovade ett helt år. Vi ska gifta oss i höst. — Är det inte tur, mamma, att jag slapp honom?

VÄREN...

(Forts. från sid. 17).

för genom dalbottnen kall och klar mellan mossiga, genomdränkta stränder. De gick över älven på en plankan nedanför höjningen, där husen i Kofällan ännu låg sovande hopkrupna i landskapet med sneda gavlar och doftande takblommor, Arnaldur förklarade för sin ledsagarinna att just här skulle den nya anläggningen bli, den stora andelsgården skulle resa sig ur dessa ruiner, vilka kunde berätta den lille självägande bondens saga, hans, som varit sin egen stackare från urminnes tider, hunsad livet igenom, dummare och med ännu hårdare levnadsvillkor till och med än trasproletariatet iorstädernas fattigkvarter, och ända fram i våra dagar ansetts vara prisgiven åt döden om lössen inte längre trivdes hos honom, och även kallats en kung i sitt rike, när hans härlighet utmålades i tidningarna söderut.

Den natten besöktes dalen av de förfärliga skadedjur som mer än några andra hotar nationens självständighet, de orosstiftare som har på sitt program att beröva Jukke i Kofällan och andra lyckliga självägande bönder deras gårdar, och som befinner sig på en så låg utvecklingsnivå att man knappast vet huruvida det inte vore att göra dem för stor ära att nämna dem ens i samma andedrag som danskar

— Känns det inte svårt da? Är det inte en missräkning?

— Nej, inte nu. Skräcken att jag skulle få barn med honom tog alldeles bort förälskelsen. Det var nästan sorts chockterapi. Jag tror jag säger som mormor: "Allting går över! Se på mig, allting går över!"

Brita tog Lillans hand och smekte den. Hon log i en dimma av tårar.

— Mamma, viskade Lillan ut i mörkret, det är så underbart — att jag får leva... kanske blir jag lika gammal som mormor...

Nu rann tårarna ivrigt och tyst ut för Britas kinder. Lillan såg det inte. Hon lade huvudet tillbaka på kudden och smaskrattade:

— Och kanske blir jag lika vis...

och ryssar, dessa revolutionsflabbar som bekämpar det isländska folkets nedärvda ideal, däribland den privata företagsamheten, som har varit vårt adelstecken i tusen år, fastän dess frukter ännu inte har mognat, slavsjälarne, som vilja beröva den isländske småbonden hans kungavärdighet och göra oss till trälar under det ryska oket i all evighet. "Islands bönder, vaknen upp — alldeles utanför er tröskel står de män som ämnar fråntaga eder edert odal och era rättigheter, och inte ens ämna väja tillbaka för att fråntaga eder edra barn," citerade Arnaldur högtidligt Aftenbladet, i det han satte sig ner, tog upp en blyertspenna och ett stycke papper ur fickan och började rita. Hon betraktade honom full av beundran, medan kojan med sina sneda gavlar fortsatte sova, utan att ana skadedjurens närhet.

— Titta här, sade han. Den här flygeln ska bli barnens egentliga uppehållsplats. Här är sovsalarna, där är matsalen. Resten är skolorum och arbetsrum. Naturligtvis ska en stor del av undervisningen äga rum utomhus, åtminstone allt som har att göra med jordbruk och kreatursskötsel. Någonting av de mest förädlade på barn är att umgås med djur. Jaha, låt oss nu inte glömma lekplatsen. Det är nämligen en utomordentligt viktig del av den målmedvetna, vetenskapliga barnuppföstran, att lära barnen leka. Spädbarnshemmen och Kindergarten måste vi bygga i Osöre. Jag tänker mig att barnen inte ska släppas hit förrän de är fem, sex år.

Hon stirrade betagen på teckningen men svarade ingenting.

— I den flygel som jag nu ritar upp ska lantbruks- och folkskolan inrymmas och där ska arbetarna både äldre och yngre, få fortsättningskurser både i arbetsteknik och i vanliga ämnen. Titta ett slag ut

över slätten och backarna och tänk dig rader av plogar i gång vår och höst, och slåttermaskiner och räfsor på sommaren, alltihop draget av traktorer. Alltså, här bygger vi sedan en jättestor loge, där vi installerar en hötorkningsmaskin av senaste amerikanska modell, driven med elektricitet, så att höet inte längre berövas sin vitaminhalt genom att ömsom bli genomblött och ömsom solstekas ute på ängarna, och folket kan bespara sig sina hittills gällande väderlekstyndningar med tillhjälp av drömmar, vilket har utgjort huvudinnehållet i deras själliv de senaste tusen åren, och kan syssla med annat.

Men fastän Arnaldur alltså hade löst landsbygdens svåraste problem genom tiderna, väderleksproblemet, genom att införa en amerikansk hötorkningsmaskin, sade flickan fortfarande ingenting.

— Nåå, vad tycker du, kamrat? frågade han.

Hon svarade naivt:

— Ja, men om nu Bogesens och självständighetspartiets alltingskandidat i alla fall går och blir vald i sommar? Har du hört att Bogesen har skänkt varenda gammal fattig kvinna i Ösöre tyg till ett förklä? Och prästen går till dem i tur och ordning och talar om Guds vilja.

— Om Johann Bogesen skänker dem tyg till ett förklä så ska de hos mig få tyg till en kjol, svarade Arnaldur och fortsatte rita.

— Arnaldur, sade hon efter en lång stund. Kommer du ihåg den vackra kvinnan bortom de blå bergen? Förr i världen talade du så ofta om henne.

Han slutade med ens upp att teckna och såg på henne, nästan förskräckt, sedan mumlade han nånting om vad det var för dumt prat, och ändå såg man tydligt att han kämpade med osynliga väsen, som trängde sig in på honom.

EN INTERVJU

*Var det skönt, var det värt att leva?
Vilken fråga! Nu är det gjort.*

Ibland var det smått, ibland var det stort.

Det mesta var grått och mycket var lort.

*Men glimtar ur molnens reva
lyste ibland på vägens band
och ljuset tände extasens brand —
Jag trodde jag såg och jag vet att jag kände*

tillvarons under — ett svindlande under

i några sekunder — men vilka sekunder!

*För vad som dessa sekunder bände
(om något bände!) jag svarar, min herre,
att livet kunde ha varit värre.*

GUNHILD TEGEN.

— Finns hon där än? frågade flickan.

— Jag vet inte alls vad det är du talar om, sade han.

— Jasså, inte, sade hon, det gör heller ingenting. Jag kan bara inte rå för att jag minns allt så bra. Jag kan inte glömma nånting.

Detta svarade han inte på utan fortsatte att teckna och nynnade under tiden på en utländsk melodi.

— Är det säkert att du håller av mig? frågade hon.

Han grep hennes händer och kysste dem häftigt en stund.

— Hur kan du kyssa såna fula labbar? frågade hon.

— Jag tror på dem, svarade han. De är verkligheten.

— Arnaldur, sade hon allvarligt, vill du lova mig en sak?

— Vad då?

— Vill du lova mig, Arnaldur, att genast tala om för mig, när du har blivit trött på mig. Jag skulle inte kunna stå ut med att du var snäll mot mig, sen du hade blivit trött på mig.

Han såg på henne tigande.

— Vill du lova mig det, Arnaldur?

Han gömde sig vid hennes bröst som ett barn och viskade:

— Salka, du anar inte hur hjälplös jag är . . . gentemot kärleken. Tag mig till dig som ett litet barn, Salka, och giv mig lov att vara hos dig.

Hon såg ner på hans ansikte med moderliga, djupa, uppriktiga, förälskade blickar, utan att han ändå blev på det klara med om hon hade förstått vad han bett om.

— Låt oss gå ett slag igen, sade hon slutligen — och se på vår stig i daggen. Om en stund går solen upp och torkar bort den.

ÅTERSEENDE MED KOREA

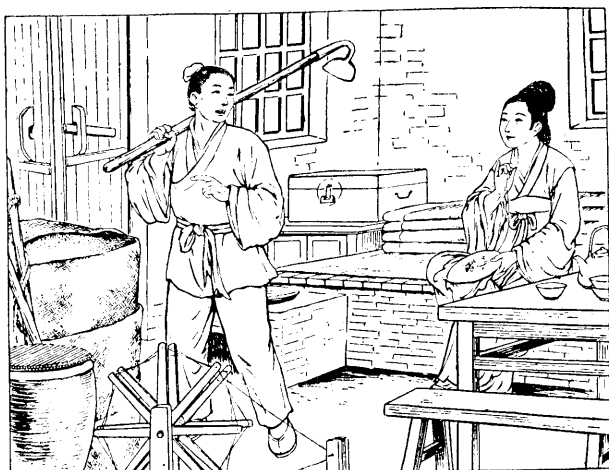
(Forts. från sid. 7).

krig som hela tiden hotar denna del av världen. Återuppbyggandet, upplysningen, den högre levnadsstandarden är i sig självt en utmaning mot dem som åt sig hade utsett Nordkorea (såväl som Sydkorea) till koloni. Bara i ett land utan upplysning kan kolonisation genomföras med profit. Därför brände Hitlers arméer skolor och bibliotek i Polen och de andra östeuropeiska länderna. Av samma skäl brände amerikanerna de nordkoreanska skolorna och biblioteken; men mycket tyder på att de kom för sent.

Oanfäktade av de ideliga krigshotelserna bygger nordkoreanerna upp och kulturbyggnaderna reses på höjderna, tydligt synliga för alla, också från luften. Är det utslutande för att Nordkorea ärar och högtaktar sin kultur? Eller är det månne också för att det vill visa eventuella angripare sin inre styrka? På dess vapenmakt behöver vi inte tvivla; men när en av folkarméns generaler, som jag hörde, offentligt yttrade: "Utan kvinnornas insats hade vi inte kunnat segra i försvaret av vårt land", då är det tal om en annan styrka. Det är en styrka som växer dag för dag. Ty återuppbyggnaden rör sig först och främst om människor.

Ja, mycket har skett i Nordkorea. Ett folk som kämpade och led i tre år för att bevara sin frihet har vänt sina lidanden till skapande arbete. Sorgerna, förlusterna är inte glömda, de är outplånliga. Men i det gemensamma arbetet för freden och för de kommande generationerna har där uppstått en ny, osårbar lycka.

Ida Bachmann

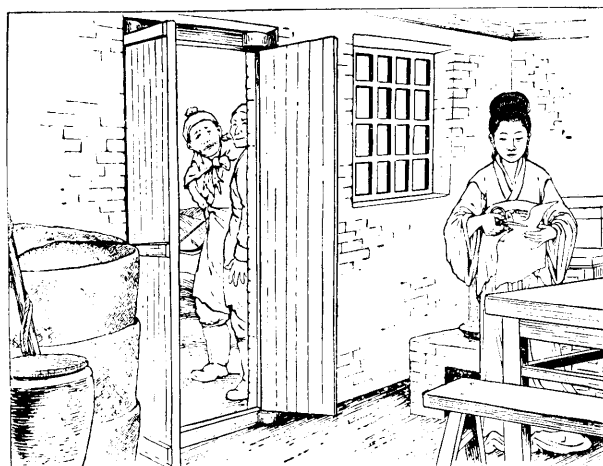
13. Eftersom flickan var så sparsam och skicklig i hushållet började de två att kunna klara sig. Alla kallade henne "Fru Klok". Chuang var mycket lycklig.

14. En dag när fru Klok var ensam hemma gick två män förbi hennes dörr och grät högljutt. Hon frågade dem hur det var fatt.

15. De två männen sa att de var kungliga jägare och de hade inte lyckats skjuta några duvor åt kejsaren. Han ville ha duvstek varje dag. Nu var de rädda att kejsaren skulle bli vred och låta balsbugga dem.

16. "Åh var det ingenting annat?" sa fru Klok. "Jag kan hjälpa er. Vänta ett tag". Hon gick in i huset och klippte till två pappersduvor.

17. Hon blåste på pappersduvorna och då flög de ut genom dörren och blev verkliga duvor. Jägarna fångade dem snabbt, tackade fru Klok och gav sig iväg hem.

18. Den kvällen när kejsaren åt duvsteken frågade han var man fått tag på så delikata duvor. På det sättet fick han höra talas om fru Klok.

Litet om JUL-MAT

Hur lite traditionsbundna vi annars anser oss vara — när det är fråga om julen faller vi handlöst för traditioner och seder. Tänk bara på julskinkan! Och risgrynsgröten! Och lutfisken! Visst måste man ha det — annars är det inte JUL, säger man. Så egentligen skulle det vara överflödigt att komma med några råd om julmat, de flesta vill i alla fall ha det hela tillrett just så som de varit vana. Men kanske ändå...

JULSKINKAN

griljerar man sedan den kokats eller med hjälp av kötttermometer bakats i ugnen. En blandning av ägg, senap, socker och skorp mjöl breddes över den och så in i ugnen. Men varför inte för ombytes skull gläsera den. Precis som vid griljering tar man bort svålen från den kokta eller ugnsbakade skinkan och "rutar" sedan upp den feta sidan med en kniv (skär 2—3 mm djupt) så man får jämna sneda rutor. I varje ruta sättes en hel nejlika. Blanda 3 msk honung och 1 dl farinsocker och låt det koka upp (tillsätt gärna lite pressad apelsinsaft eller ananassaft), häll en del av blandningen över skinkan och sätt in den i medelvarm ugn. Resten av blandningen öses över i ett par omgångar. Efter ca 20 minuter eller när skinkan är gulbrun och glansig tar man ut den ur ugnen.

PRESSYLTA

hör också julen till och den som har tid att göra den själv kan pröva den här beskrivningen. *Ingredienserna* är: 1/2 svinhuvud (ca 2 kg), 1 bit fläsksvål, 1 kg kalvbog, 2 msk salt, 10 kryddpepparkorn, 3—4 lagerblad, 1/2 msk vitpeppar, 1 lit. vatten.

Svinhuvudet klyves, sköljes väl och lägges i vatten. Dagen därpå kokas det jämte kalvköttet och kryddorna (utom vitpepparen) tills köttet lossnar från benen. Svålen tages bort och köttet skäres i ganska stora tärningar eller skivor. En i hett vatten neddoppad och urvriden handduk lägges i ett fat och svålen breddes ut på duken

med skinnsidan nedåt. Så varvar man ner fläsket och kalvköttet och kryddar mellan varven med salt och vitpeppar, lägger fläsksvålen överst och knyter ihop handduken hårt, varpå man sänker ned syltan i det kokande spadet och låter det koka ca 20 min. Därefter lägges syltan i press i omkring 12 timmar.

KÅL

av olika slag hör ihop med den feta julmaten. Gör man en stor sats på en gång har man för hela helgen och har bara att värma upp den. Först en lækker

RÖDKÅL

Tag ett rödkålshuvud på 1 kg, skölj och skär det i strimlor. Fräs ett par msk mar-
(Forts. å sid. 24).

MODERN

(Forts. från sid. 13).

kvinnan, och till stor förvåning även Tamerlan.

— Hon är från vettet, som en Mor! — mumlade den berusade poeten för sig själv, men kejsaren — världens fiende, sade:

— Kvinna! Hur har du lyckats ta dig hit från ett land som jag inte känner, över hav, floder och berg, genom skogar? Varför har vilddjur och människor — som ofta är grymmare än de grymmaste vilddjur — lämnat dig i fred, och du har ju vandrat utan vapen, den värnlöses ende trofasta vän, för så vitt han har kraft i arm? Jag måste få veta allt för att jag skall kunna tro vad du säger och för att min förvåning inför dig inte skall hindra mig att förstå dig!

Låt oss prisa kvinnan — Modern, vars kärlek inte känner några gränser, och vid vars bröst all världen fått sin näring! Allt det yppersta hos människan — från solens strålar och mödrarnas mjölk, — är vad som inger oss kärlek till livet!

Hon svarade Timur-lenk:

— Hav mötte jag endast ett, i vilket det fanns många öar och fiskebåtar, och när man söker den man har kär blåser det ju alltid medvind. Simma över floder är inte heller svårt för den som är född och uppvoxen vid havet. Och bergen? frågar du. Jag har inte sett några sådana.

— Bergen blir som dalar, när man älskar! — sade den berusade Ker-
mani.

— Om jag såg några skogar på min väg? Ja, visst gjorde jag det! Jag mötte vildsvin, björnar, lodjur och hemska tjurar med hotfullt sänkta horn, och två gånger råkade jag pantrar som glodde på mig med ögon som dina. Men varje djur har ju ett hjärta, och jag talade till dem, som jag nu talar till dig, och de trodde att jag var en Mor, varför de suckande gick sin väg — och tyckte synd om mig! Vet du kanske inte att också djuren älskar sina ungar och kan kämpa för deras liv och frihet minst lika bra som människorna?

— Jovisst, kvinna! — sade Timur. — Och jag vet att de ofta älskar högre och kämpar bättre än vad människorna gör!

— Människorna, fortsatte hon, är själva som barn, ty varje Mor är i sin själ hundrafaldigt som ett barn, — människorna är ju alltid barn till sina mödrar, tillade hon. Alla har vi ju en Mor, varje son, det vet du ju själv, gamle man, har fötts av en kvinna. Och du kan avsvärja dig Gud, men att du fötts av en kvinna kommer inte ens du, gamling, ifrån!

— Du har rätt, kvinna! — utropade Kermani, den oförskräckte poeten. — Av en flock tjurar får man ingen kalv, utan sol blommar inga blommor, utan kärlek ingen lycka, utan kvinnor ingen kärlek, utan Mödrar — inga poeter, inga hjältar!

Varpå kvinnan svarade:

— Ge mig mitt barn, därför att jag är Mor och älskar honom!

Vi bugar oss för kvinnan, hon födde Moses, Mohammed och den store profeten Jesus, som dräptes av de onda, men — som Scherifeddin sade — skall han återuppstå för att döma levande och döda, och i Damaskus skall det ske, ja just i Damaskus!

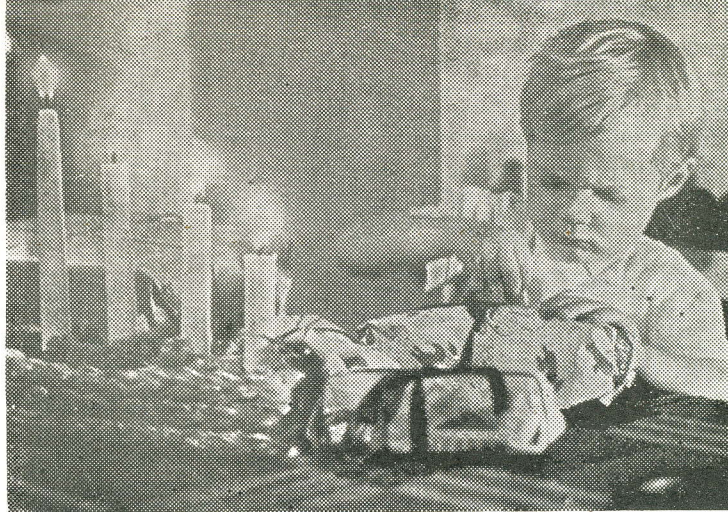
Vi bugar oss för T o i, som ständigt föder stora män! Aristoteles var hennes son, liksom även Firdausi, och den honungssöte Saadja, och Omar Chaijam, som liknade giftblandat vin, Iskander och den blinde Homeros — alla var de Hennes barn, alla har Hon ammat och var och en av dem har hon fört vid handen ut i världen, när de ännu inte var högre än tulpanplantor. All världens stolthet kommer från Modern!

Den grånande förstöraren av städer, den halte pantern Timur-Huru-

(Forts. å sid 2).

STILLSAMT JULKNÅP

som barnen kan göra själva

JULBORDET, d.v.s. julkrubban i alla dess varianter kan man göra på en bricka, så det lätt kan flyttas. Det kan vara en bondgård, en liten stad rentav som man gör av modellera. Låt leksaksbilen och tåget vara med, liksom de minsta djuren. En ficklampa gömmer man i "snön", som givetvis är fönstervadd. "Rimfrosten" köper man i färghandeln för några öre och träd och buskar gör man av kottar, kvistar eller modellera.

★

JULFÖNSTRET målar man med smörgåspapper, som man klistrar bakom en fint tillskuren pappram och nubbar fast på en träbit till fot. "Blyinfattning" åstadkommer man lätt genom att spänna smal ståltråd i rutor över smörgåspapperet och fäster med tape på pappramens baksida. Man tändar ett stearinljus bakom härligheten och färgerna strålar.

Men kom ihåg att ljuset inte får stå för nära så att alltihop fattar eld.

PAPPERSKLIPP.

Till det behövs glanspapper, guld- och silverpapper och silkespapper i olika färger och en trubbig sax.

Man utgår från en fyrkantig pappersbit, som man viker ihop på mitten, så en gång till, så man åter får en

fyrkant, den viker man ihop till en trekant som man kan vika ytterligare till en ny trekant. Då klipper man bort rundlar eller taggar efter kanten, precis hur man vill. När man viker ut papperet igen har klippen upprepats i regelbundna mönster och det blir vackert hur man än gör. Man kan fästa klippen med klistre på kartong i avvikande färg och får en vacker tavla. Efter en stunds experimenterande kan man klippa stjärnor efter diagrammet här på sidan. I tunt vitt silkespapper eller i guld-papper blir de vackra i granen.

★

En BILDERBOK till lillsyskonet gör man enkelt och lätt i form av ett dragspel. Man behöver: ett antal tillskurna boksidor (skyltkartong, kostar 1 krona för ett stycke 70 × 100 cm), textiltape (den är kräpad på ytan och något elastisk), samt om man vill ha boken hållbarare, fernissa (det finns numer en typ av plastlim som man fernissar skolköckernas pärmar med) och dessutom färgkritor eller plakutfärg, ev. tusch till bokstäver.

Man ritar och berättar på kartongbitarna — men först på alla framsidorna, och fortsätter serien bilder på alla baksidorna, varav den sista blir omslag med bokens titel och författarens namn osv. Om

man har 5 sidor, och numrerar dem, så kommer således sidan 6 på femte sidans baksida, sidan 7 på fjärde sidans baksida osv. och omslaget på baksidan av sidan 1.

Lägg nu sidorna 1 och 2 bredvid varandra med någon millimeters mellanrum, slå en taperemsa längs skarven, klipp av upptill och nertill, gör sammalunda i skarven mellan sidorna 2 och 3 osv. tills alla fem sidorna hänger ihop i en lång rad. Vänd på steken och "tejpa" alla skarvar från baksidan. Nu har man fått ett sammanhängande dragspel som kan vikas ihop till en bok där omslagsbilden ligger först, och lillungen rycker inte ur sidorna i första taget!

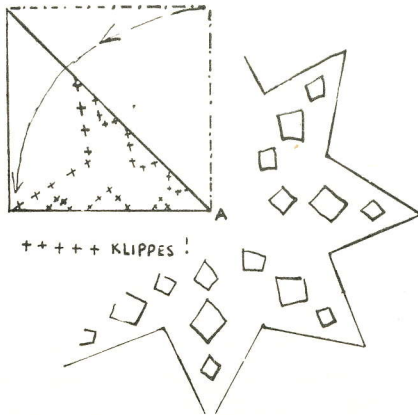
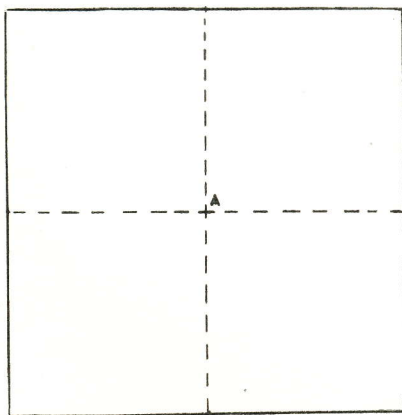
Till slut vill jag gärna berätta om en sak tjeckiska barn gärna gör till helgen, och som passar utmärkt att hänga i fönstret istället för pappersstjärnan som väl är lite tjatig vid det här laget. Vi kan kalla den

FÖNSTERBLOMMA.

Den består av en knytnävsstor rund klump av modellera. I den sticker man helt sonika decimeterlånga smala träpinnar — typ glasspinnar är utmärkt. Så klipper man blommor och stjärnor ur glanspapper, olika formade "innerblommor" och en liten mittfigur i ytterligare någon färg. På en knappnål trär man först den minsta figuren, som blir pistill, därpå den mellanstora "innerblomman", sist den största blomman och så sticker man knappnålen på glasspinnen.

När alla pinnar fått sina blommor blir det hela som en stor, färgsprakande igelkott. Trä ett vackert bomullsband runt lerklumpen — man kilar in det mellan pinnarna så sitter det stadigt — och när leran torkat till hänger man blomman rakt ner från övre fönsterkarmen.

Lycka till med knåpet och God Jul
önskar tant Bi.

VI KVINNOR 1955

Med januarinumret 1955 påbörjar vår tidning sin sjunde årgång. Vi har i tre tidigare nummer presenterat några av dem som under åren troget och energiskt strävat att bryta mark för den. Men där finns många många flera som innerligt förtjänar omnämnande för sina insatser för vår tidning. När vi nu sänder ut det sista numret för året vill vi passa på att tacka dem alla, våra kommissionärer och försäljare, för gott arbete. Med gemensamma ansträngningar skall vi göra vår tidning ännu bättre och läsvärdare och ännu mera spridd och avhållen bland kvinnorna i vårt land. Med den föresatsen skall vi starta Vi Kvinnors sjunde årgång.

Vi önskar alla våra läsare och våra kommissionärer och försäljare ett GOTT NYTT ÅR och ett gott samarbete för den sak vår tidning och vi alla arbetar för: Fred och socialt framåtskridande.

Redaktionen.

LITET OM JULMAT

Forts. från sid. 22).

garin i en gryta, lägg ner kålen och tillsätt en skuren purjolök och ett äpple skuret i klyftor (men ej urkärnat eller skalat) samt 5 kryddnejlikor och 3 kryddpepparkorn. Man kan med fördel också tillsätta 2—3 msk russin. Låt det hela steka sakta under lock omkring 1 timma, rör om ibland i kålen. Smaksätt den sedan med salt, socker, vinättika eller citronsaft.

LÅNGKÅL

kallar hallänningarna den här grönkålsrätten som lär vara obligatorisk på deras julbord. Man repar grönkålen från de grova stjälkarna och kokar den i fläskspad, så pass kort spad att det har kokt in helt när kålen är mjuk. I detta tillstånd förvaras kålen tills den ska serveras. Då hackar man den grovt, fräser den i margarin i stekpannan, späder med gräddde och smaksätter med salt och en aning socker.

Tidningen VI KVINNOR
i demokratiskt världsförbund
Utgivare: Andrea Andreen
Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

★
Utkommer med nio nr pr år.
Prenumerationspris per år:
Kr. 4:—.
Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

★
Postgiro: 513 23, Box 180 73,
Stockholm 18.
Svenska Kvinnors Vänsterförbund.
Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61

Tryckeri AB Mercur, Stockholm 1954

Vitkålen kallar skåningar för BRUNKÅL

när de tillreder den på detta särskilda sätt, som förresten också lär vara julbetonat. Man skär vitkålen i strimlor och bryner litet i taget på stekpannan i margarin och litet sirap. Den brynta kålen lägger man i en långpanna, fuktar den rikligt med fläskspad och låter den steka färdig i ugnen, vilket tar omkr. 1 timma. Den avsmakas med salt och är, liksom de ovan nämnda kålrätterna, härlig ihop med skin- ka och korv.

RAMONA

(Forts. från sid. 15.)

emot. Jag är spanjor och jag vill förbli det. Kanske skulle jag kunna resa tillbaka till Spanien — numera. Men jag skulle inte kunna leva i en diktaturstat. Mina flickor kommer ofta över till Frankrike ett slag på sommaren. Då får jag vara tillsammans med dem ett par veckor, leka med mina barnbarn. — Som du vet var jag sjuksköterska under kriget. På en koloni för spanska flyktigbarn som underhölls från Amerika. Det var min lyckligaste tid här. Barnen är ju vuxna nu, men somliga av dem skriver till mig än.

— Var det inte svårt för dig de första åren efter kriget?

— Naturligtvis. Men ser du, jag har alltid varit så glad i att arbeta. Det har hjälpt mig. Jag hittade på att gå omkring i familjer och laga linne. Allt var ju utslitet efter krigsåren. När det började fresta för mycket på ögonen tog jag städningar. Jag har så mycket att jag kan leva och ändå känna mig fri. Och jag har fått många vänner.

★

Vi reste oss från vår soffa i Boulogneskogen. Näktergalen kluckade, so-

len hade nästan gått ned. Jag såg på Ramona där hon gick framför mig. Riktigt så rak som den gången nere vid Medelhavet, när hon tog matsäckskorgen ur händerna på Enrico och bar den på huvudet den lilla slingrande stigen över bergen var hon kanske inte, inte så smärt heller. Men hon gick lika vackert och bar sitt huvud lika högt — det fanns ännu något kvar av den lilla flickan från Tarragona, som brukade hämta vatten från brunnen i två krukor — "åtta liter på huvudet och åtta på höften". Också sin andliga spänstighet hade hon kvar — kanske hade den vuxit. Fast borttryckt ur sitt naturliga sammanhang var hon varken ensam eller bitter. Landsmän som behövde råd och hjälp kom gärna till hennes vindskupa. Inte heller för husets innevånare var hon längre en främling. Man såg på henne med aktning och tillgivenhet. Som en av de franska grannarna skämtsamt uttryckte det: "Ramona, 'henne känner vi alla. Hon är ju 'la enfermera de toda la casa'" (hela husets sjuksköterska).

SIGNE FREDHOLM.

Ur innehållet:

Elisabeth Tamm:

Framstående besök 2

Andrea Andreen:

Från Rom till Kalkutta 3

Margit Lindström:

Greklands kvinnor vädjar 4

Ida Bachmann:

Återseende med Korea 6—7

Molly Åsbrink:

Barnbokhyllan tittar 8—9

Birgit Jansson:

Kvinnor på skofabrik 10—11

Maxim Gorkij:

Modern, novell 12—13

Signe Fredholm:

Ramona 14

Halldór Laxness:

Våren 16—17

Gunbild Tegen:

Tre kvinnor 18—19

Med detta nummer följer som bilaga ett inbetalningskort.

Pris 50 öre